

L'aixado

Fundació Prevenció i Tractament d'Autisme Mas Casadevall, F.P.
Número 27 - Octubre de 2012

Un documental recull el procés de creació teatral dels nois de Mas Casadevall

Entrevistes: María Díez, beneficiària de la beca Mas Casadevall, i Clàudia Cedó, responsable d'Escenaris Especials

Exposició solidària: una mirada enrere

FLEXOL SOLAR

El Cable para la conexión de paneles fotovoltaicos

El cable para instalaciones de Paneles Solares Fotovoltaicos (PV) es la solución para la interconexión entre placas solares, distribución de la corriente continua producida por los paneles hasta el convertidor a corriente alterna. Desarrollado para estar a la intemperie, indistintamente de las condiciones climáticas, haga frío o calor.

Conductor de cobre flexible pulido Clase V
Aislamiento de HEPR mejorado
Cubierta exterior de Poliolefina

Características

Tensión de servicio de 600/1.000 V C.A. y 750/1.500 C.C.
No propagador de la llama
Libre de halógenos
Baja emisión de humos y gases corrosivos

Buena resistencia a hidrocarburos, bases y ácidos.
Alta resistencia a los UV.
Temperatura de servicio de -35° a $+90^{\circ}$ C y puntas permanentes de hasta 125° C.
Vida útil de más de 20 años.
Secciones de 2,5 a 120 mm².
Colores en Negro, Rojo y Azul.

ASCABLE-RECAEL

C/Engadina 10-12 Pab. 2nd. Pla de Llobrona
08240 Les Franqueses del Valls (Barcelona)
Tel.: 0034 93 890 26 40 - Fax.: 0034 93 890 27 25
info@ascable-recael.com

Contingut

Núm. 27 – Octubre 2012

Editorial

Opinió

Seguim endavant - Lluís Desoi

Actualitat

Amants de l'art i amics es bolquen en l'exposició a favor de Mas Casadevall
Les activitats consolidades i les activitats que comencen, al Consell Assessor
Els actors de Mas Casadevall tornen a sorprendre
Entrevista a Clàudia Cedó
Taller de música amb la fundació La Caixa
Fotografia amb distinció
Arrenca el servei de fisioteràpia
Competicions solidàries

Entrevista

María Díez, psicòloga UETD-HSJD, especialista en TEA, beneficiària de la beca de formació Mas Casadevall, en el MIND Institute de Califòrnia

Cuaderno científico

La carnitina, tras algunos casos leves de autismo
El bajo consumo de ácido fólico, sospechoso factor de riesgo
La duración del embarazo también importa
Más estudios sobre genética
Detector de sonrisas falsas podría ayudar en casos de autismo
Antioxidantes contra la irritabilidad

Miscel·lània

El Dia Mundial de l'Autisme es tenyeix de blau
La gran ruta de l'Himàlaia
El festival Jazz al dia, de Sant Sebastià, amb l'autisme
Programa per millorar les competències socials de persones adultes amb autisme
Guies per un dia

Llibres

Mariluna

Mas Casadevall, dia a dia

La llar de Banyoles torna de colònies a Lloret
I les dues llars del Mas han anat a pagès, al Mas Batllori de Cornellà del Terri
Més de 40 adhesions per a la candidatura al Premi Josep Parera
La fisioteràpia arriba a Mas Casadevall
La teràpia psicomotriu, un treball que cerca la comunicació emocional amb les persones

L'aixada

Editor

Fundació Prevenció i Tractament d'Autisme Mas Casadevall, F.P. (2365)

Veïnat de Casals, 13 17852-SERINYÀ (Gi)
Correspondència: Apartat 172
17820-BANYOLES (Girona)
T. 972 573313 F. 972 581712
NIF G17902693
info@mascasadevall.net
www.mascasadevall.net

Comitè Científic

Dr. José-Ramón Valdizán (Pres.)
Dr. José Mª Delgado García
Dra. Mª Ángeles Idiazábal Alecha
Dr. Gustavo Lorenzo Sanz
Dr. Fernando Mulas Delgado
Dr. Óscar Sans Capdevila

Comitè Executiu

Lluís Desoi i Guitart (Pres.)
Joaquín Bruned Adra
Irene Calvís i Rovira
Josep Ventura i Oller

Col·laboracions

Maite Baratech, periodista
Anna Abras
Fina Burset
Joan Calvís i Agustina Rovira
Mònica Colomé
Lluís Desoi
Fermí Manchado
Pep Mendoza
Dr. José-Ramón Valdizán
Joan-Josep Verdaguer

Distribució

Mònica Colomé

Impressió

Gràfiques Alzamora

· El material publicat a "L'aixada" és copyright i no pot ser reproduït sense permís de la Fundació o altre tenidor de copyright.

· Les opinions expressades en les col·laboracions no es corresponen necessàriament amb les de la Fundació. Ni la Fundació ni els autors dels treballs no es fan responsables del resultat de l'ús de les informacions i opinions emeses.

Portada

Motlles de la vaixel·la 4 x 4,
l'últim disseny d'André Ricard
i que incorpora la tècnica del gres.
El resultat és molt atractiu. Ja
s'han venut les primeres unitats

Octubre 2012

Dipòsit legal: B-4599-2010

Tiratge: 1.700

Editorial

La necessitat i les ganes d'ajudar es troben feliçment a vegades per tirar projectes endavant. És el cas de l'exposició d'art a favor del Mas Casadevall que es va organitzar a Girona el març passat, de la mà de Fina Burset. La iniciativa va tenir molt èxit i la Fina ens ho explica detalladament en aquesta edició de la revista l'aixada

Poc després, a la reunió del Consell Assessor del 19 d'abril, es va fer un balanç del funcionament general del Centre i de les noves activitats destinades a incrementar els serveis que reben els nostres usuaris. Destaca en aquest punt la fisioteràpia, que ja s'està aplicant en els casos en els que és més necessària i s'anirà ampliant progressivament. L'Alba Resplandis, professional que ha pres aquesta responsabilitat, ens explica els objectius, tant a nivell físic com comunicatiu

El taller de ceràmica treballa abocat en el nou projecte de ceràmica, amb els quatre plats bàsics de la vaixel·la i amb la introducció de la tècnica i metodologia del gres. Sortirà bé

Com en altres anys, els residents que fan teatre han tingut un èxit remarcable, amb representacions, els darrers mesos, a Banyoles i a Girona. Publiquem una crònica del matrimoni Calvís i una entrevista de Maite Baratech a Clàudia Cedó, psicòloga i directora del projecte 'Escenaris Especials'

María Díez, que va obtenir la beca Mas Casadevall, subvencionada per l'Obra Social de La Caixa, ja és al MIND Institut de Califòrnia (Davis) on hi farà dos anys ampliant els seus coneixements i experiència en els trastorns de l'espectre autista, amb especial èmfasi en la diagnosi precoç. Maite Baratech l'entrevista en profunditat, en un treball que no té desperdici

Publiquem també les habituals seccions de Cuaderno Científico, Miscel·lània, Llibres i Mas Casadevall, dia a dia. ■

MV

OPINIÓ

Seguim endavant

Com tots sabem, aquest any venia acompanyat d'auguris no gens bons; a l'últim número ja parlàvem d'un any difícil i complicat des de l'aspecte de finançament del nostre centre. Doncs bé, un cop arribats a mig exercici i gràcies a l'esforç i a la bona disposició de tots els que integrem el Mas s'ha pogut dur a terme una tasca de contenció de despesa que ens ha permès no només seguir endavant en les nostres activitats habituals, sinó també iniciar-ne de noves.

S'ha posat en marxa de manera incipient el servei de fisioteràpia, de moment només per a aquells usuaris per als quals és una necessitat peremptòria, però amb la perspectiva d'anar-ho ampliant a mesura que el pressupost ho permeti.

S'han fet les colònies, on novament han participat els usuaris de centre de dia que així ho han volgut.

S'han fet, sota el patrocini de "La Caixa", uns tallers de música amb la participació d'altres entitats com la nostra.

Segueix endavant el projecte de documental sobre escenaris especials anomenat "Poca Vergonya".

Es per això que m'interessa que tingueu una visió en positiu, en una època com l'actual, en que no hem de perdre de vista l'objectiu i hem d'encoratjar-nos mútuament per tirar endavant. I per això el mes esperançador és veure que tots plegats no perdem la il·lusió per treballar més i millor pel servei als nostres usuaris.

Aquest sentiment ens ha d'incloure a tots:

- La Generalitat de Catalunya com a finançadora, que ens consta que fa el possible per aconseguir els recursos necessaris per fer front al seus compromisos.
- Les administracions locals que ens donen acollida i suport en tot allò que està al seu abast.
- La Fundació, amb l'esforç que fa per

Comitè executiu

organitzar activitats que permetin difondre la nostre tasca i treure recursos extraordinaris.

- Les famílies, que col·laboren amb totes les iniciatives de manera altruista i desinteressada.
- La direcció del centre, amb l'esforç d'organització i amb resultats de contenció de despeses corrents que allibera recursos per l'atenció directe.
- Tots i cadascun un dels professionals del centre, tant de tallers com de les llars, que amb el seu bon fer aconseguen que siguem cada dia una mica millors.
- També totes aquelles persones i entitats que ens acompanyen i ens donen el seu suport a través dels amics del Mas Casadevall o d'altres col·laboracions especials.

Per tant, a tots vosaltres i des de el Comitè Executiu vull donar un missatge d'esperança i encoratjar-nos a seguir per aquest camí, en la seguretat que és l'únic camí que ens pot dur a bon port.

Tingueu la convicció que després de la tempesta vindrà la calma, l'única incògnita és el que durarà, però la certesa es que per sortir bé de la tempesta cal fer les coses bé.

Per tant vull donar-vos les gràcies a tots plegats en forma d'una forta abraçada per la bona feina feta i per la qual de ben segur seguirem fent. ■

Lluís Desoi i Guitart
*President del Comitè Executiu
del Mas Casadevall*

Actualitat

Amants de l'art i amics es bolquen en l'exposició a favor de Mas Casadevall

L'exposició d'art que durant la primera quinzena de març es va poder veure a la Casa de Cultura de Girona va tancar portes amb un satisfactori balanç, tant del públic que s'hi va acostar com de vendes i de ressò en els mitjans locals, la qual cosa és un gra de sorra més en la ingent tasca de donar a conèixer la fundació i sensibilitzar la població envers els trastorns de l'espectre autista. La inauguració de la mostra, el dos de març, va comptar amb la presència, entre d'altres, del delegat de Cultura a Girona, Antoni Baulida, del delegat de Benestar Social, Ferran Roquer, i de l'alcalde de la ciutat, Carles Puigdemont. També hi van ser alguns nois i noies de Mas Casadevall, els quals van aprofitar l'ocasió per obsequiar els artistes presents que havien col·laborat desinteressadament amb la donació d'obres (pintures i escultures) amb un present fet als tallers.

MB

Exposició solidària: una mirada enrere

Dia 13 de març; estem desmuntant l'exposició: quadres venuts aquí, els que s'han de guardar per l'any que ve allà, tot ben embolicat i marcat. Quin tragí, sort d'en Sebastià: és el responsable de muntar i preparar tots els esdeveniments de la casa de la Cultura i la mà dreta de la Natàlia, la directora. Cal deixar-ho tot a punt per quan vinguin els nois del Mas a recollir-ho.

Sembla que era ahir quan la meva germana Joana, en una de les nostres trobades, parlant d'en Joan Marí i del Mas va dir: i si l'any que ve muntéssim una exposició d'obres d'art per ajudar-los?

Un munt de pensaments passen per la meva imaginació, és un moment màgic, llarg, intens, gratificant, ple d'emocions enriquidores, la sala on abans lluïen totes les obres d'art ha quedat buida i en silenci, un silenci diferent, rialler, lluminós, amic, ple de complicitats, quasi perceptible, amb notes musicals, imatges i colors. Veig els nois descarregant quadres i escultures, i la seva alegria el

Els nois de Mas Casadevall van donar un obsequi als artistes en agraïment per la seva desinteressada col·laboració

La mostra es va inaugurar amb un petit acte. D'esquerra a dreta, el president del comitè executiu de MC, Lluís Desoï, el delegat de Benestar i Família a Girona, Ferran Roquer, l'alcalde de Girona, Carles Puigdemont, el delegat de Cultura, Antoni Baulida, i l'organitzadora de l'exposició, Fina Burset.

dia de la inauguració quan repartien els obsequis que havien fet en els diferents tallers i el quadre amb les seves fotos, i els dibuixos que van fer per participar.

Veig una sala plena de bons amics i sobretot veig bona gent. Veig els reportatges que els diaris gironins van publicar. Veig la locutora de TV3 Comarques comentant l'esdeveniment i les imatges dels quadres preciosos darrera seu, veig l'entrevista que la televisió de Girona ens va fer per donar a conèixer l'exposició, l'autisme i la fundació Mas

Casadevall. Veig l'article que la responsable d'UNESCO a Girona, Dolors Reig, ens va dedicar, molt ben escrit i emotiu.

Em veig a mi mateixa, parlant amb els artistes i rebent obres: quina meravella! Cadascuna, una sorpresa. Noto dins meu l'agradable sensació que sentia cada vegada que veníem una obra. 16 emocions, 16 vendes. Parlant amb en José Luís i en Lluís varem pensar que el que no s'havia venut es podria guardar al Mas per l'any que ve. Ho consultaríem als artistes implicats i sort !!

Els artistes han estat d'acord a donar les obres que no s'han venut a la fundació Mas Casadevall, per la festa del juliol de l'any vinent, la celebració del 25è aniversari, amb sopar i subhasta. Per més que els ho diem mai no es podran imaginar el que ha estat per nosaltres trobar persones com ells, amb talent, bondat i generositat. Moltes Gràcies Leo Alejo, Lluís Bosch Martí, Dolors Bosch, Joana Buset, Montse Berga, Pep Camps, Josep Maria Coromines, Pia Crozet, Carandell, Maria Teresa Duran, Dory, Domènec Fita, Albert Gelonch, Quim Hereu, Vicenç Huedo, Edvokim Perevalsky, Mont Pujolriu, Josep Perpiñà, Peio Pascual, Maria Teresa Puig, Roca D. Costa, Lluís Roura, Gonzalo Tabuenca, Maria Teresa Vidal, Pepita Vila, Enric Sala. Gràcies a la Consol Vidal per escriure'ns un poema sobre l'autisme.

La sala d'actes es va omplir completament

Detall general de la sala que va acollir l'exposició

Colom, de Pia Crozet

Moltes gràcies a les galeries El Claustre de Girona i Arcadi Calzada d'Olot i a la fundació el Puntal de Banyoles per la seva col·laboració. Moltes gràcies al senyor Pascual per la donació del quadre del seu amic Lloveras. I a la seva esposa Maria Gifre pel quadre de Marrero, a la Joana Buset per la donació d'una escultura d'Emilia Xargay, i a Jordi Camps per la donació d'una obra de Dalmau. Gràcies a la revista Bonart i al seu director Ricard Planas.

I moltes gràcies a l'Ajuntament, Generalitat, Diputació i Casa de Cultura, per la seva ajuda, i sobretot a l'alcalde, Carles Puigdemont, per haver accedit a presentar l'exposició, i als representants de la Generalitat que el van acompanyar presidint l'acte, Ferran Roquer i Antoni Baulida i a la Natalia Molero per fer d'amfitriona i moderadora. I gràcies a les famílies que van poder ajudar, di-

rectament, Rusó, Irene i Jaume, Lourdes, Lluís i Anna. Gràcies al suport moral de les altres que volien i no podien. I gràcies a les persones amants de l'art i de les bones obres i que van comprar quadres.

Gràcies a l'esforç dels educadors i de l'equip directiu de Mas Casadevall, que han donat el millor d'ells mateixos perquè tot sortís bé

I gràcies a l'esforç dels educadors i de l'equip directiu de Mas Casadevall, que han donat el millor d'ells mateixos perquè tot sortís bé.

Crec que ens hem de felicitar, hem lluitat per la causa de l'autisme i la societat està més informada i se'n va parlar. Girona va estar al nostre costat. Esperem poder seguir treballant i entre tots fer un món una miqueta millor. Els nostres estimats fills s'ho ben mereixen !!. ■

Fina Buset

Fina Buset, al costat de l'obra cedida per la seva germana Joana

Les activitats consolidades i les activitats que comencen, al Consell Assessor

LA CRISI I LA REDUCCIÓ DELS INGRESSOS HAN OBLIGAT A FER UN IMPORTANT ESFORÇ DE CONTENCIÓ

La valoració de les activitats que ja s'han consolidat i la presentació de novetats van ser l'eix central de la reunió del Consell Assessor d'enguany, que va tenir lloc el 19 d'abril passat a Mas Casadevall, en una trobada encapçalada pel president del Consell, l'abat emèrit de Montserrat Sebastià Bardolet. Durant l'obertura de la reunió Bardolet va agrair la col·laboració dels dos membres cessants del consell, Arcadi Calzada i Jordi Bonet, i va donar la benvinguda als nous membres, l'alcalde de Banyoles, Miquel Noguer, i la directora general de l'ICASS, Carmela Fortuny. Així mateix agrai la presència a la reunió, en nom de l'Obra Social La Caixa, del director de l'Àrea d'Integració de la Fundació La Caixa, Marc Simón.

Part dels assistents a la reunió. D'esquerra a dreta: Alfons Banda, Manel Ventura, Ignasi Farreras, Lluís Desoi, Josep M. Cullerell, Sebastià Bardolet, José Ramón Valdizán i José Luis Bruned

A continuació, el president del comitè executiu, Lluís Desoi, va fer un breu recorregut per les principals activitats del darrer any. En destacà especialment, en primer lloc, els dos concerts de la passada tardor: el concert de gospel que va tenir lloc al pavelló de la Draga de Banyoles i, posteriorment, el concert de rock a la sala Luz de Gas de Barcelona. En segon lloc recordà l'exposició i venda d'obres d'art que es va fer al març a la Casa de Cultura de la Diputació de Girona, organitzada per Fina Burset. A més, esmentà la celebració, el 2 d'abril, del Dia Internacional de l'Autisme, tot aprofitant per fer una crida a la recerca de noves idees per a la seva commemoració més enllà de la instal·lació de taules informatives, com s'ha fet aquests dos últims anys. Desoi va concloure la seva intervenció esmentant altres activitats com els mercats setmanals i la participació en diverses fires, a més de l'elevat nombre de visites que han passat per les instal·lacions de Serinyà.

ACTIVITATS CONSOLIDADES

Per la seva banda, el director tècnic de Mas Casadevall, Fermí Manchado, va fer balanç d'algunes activitats impulsades els darrers anys, que s'han consolidat i han demostrat els beneficis que comporten pels nostres residents. Es tracta de:

- La teràpia assistida amb animals
- La vibració sonora

- L'estimulació
- La psicomotricitat
- La música

Fermí Manchado va explicar que les limitacions pressupostàries fan que aquestes activitats no puguin arribar a tots els residents ni amb la freqüència que seria desitjable, i que en tot cas hi ha l'objectiu de fer-les arribar a cada cop més noies. Algunes d'aquestes activitats, d'altra banda, estan dirigides pels mateixos educadors del centre, que s'han format en les diferents disciplines.

La fisioteràpia és un dels nous serveis de la temporada, pensat per mantenir les condicions físiques i sensorials d'uns usuaris cada cop més grans

NOVETATS

En aquesta línia, i atesa la creixent mitjana d'edat dels residents, s'està treballant des de fa algun temps en el projecte de Gent Gran (un terme que no acaba d'agradar a la comissió que s'hi encarrega,

per tal d'anar incorporant activitats adequades a la seva edat i a les seves condicions físiques i sensorials. Entre aquestes activitats va citar la fisioteràpia, que començà a posar-se en marxa aquesta primavera per fer front a les necessitats de massatges, canvis posturals i treball muscular, etcètera.

Una altra novetat fa referència a una activitat també consolidada, el teatre, en la qual participen des de fa alguns anys els nois i noies de la llar de Banyoles, una disciplina en la qual han fet evidents progressos any rere any. Aquest curs, la responsable del teatre, Clàudia Cedó, va proposar la realització d'un documental en què es reflecteixi tot el procés, al llarg del curs, de preparació de l'obra de teatre. Aquest documental, que podria estar enllestit per cap d'any, serà un material del qual podrà disposar la fundació. El president del comitè científic de Mas Casadevall, José Ramón Valdizán, va elogiar la iniciativa i va explicar els molts beneficis de la dramatització, tant per a la població en general com per a la població autista o amb trastorns de desenvolupament, ja que és una eina molt valuosa per afavorir la socialització, l'obertura, la relaxació i l'afirmació de la pròpia consciència.

D'altra banda, aquest any es preveu continuar amb dues conferències més de l'Escola de Famílies, impulsada per DIN-CAT conjuntament amb Mas Casadevall,

la fundació Estany i el COIET. Les colònies són una altra activitat que es repeteix i que ha demostrat els seus beneficis.

EL 4 X 4

El director-gerent, Pep Mendoza, al seu torn, centrà la seva participació a explicar que, després de l'èxit del trèvol, els tallers estan treballant intensament en el nou producte 4 x 4, els quatre plats bàsics de la vaixel·la, un altre disseny del membre del comitè assessor i dissenyador André Ricard. Es tracta d'un pas més en les tècniques ceràmiques, en les quals els responsables del taller de ceràmica estan aprenent molt i amb moltes ganes. S'introdueix la tècnica del gres i, en conseqüència, les fornades a altes temperatures i amb una altra metodologia. Exposà les diferents fases del projecte, la mecanització d'algunes feines, les dificultats que s'hi estan trobant i l'actual etapa de tria de colors. El resultat final, molt atractiu. Queda encara pendent de resoldre la recerca d'un embolcall adient per al seu transport. Mendoza explicà que ja s'han venut les primers unitats de producte "trèvol" a través de la botigueta on line.

Arribats a aquest punt es va plantejar la possibilitat, ja abordada en altres ocasions, d'engegar una línia paral·lela "comercial" dels productes, que podrien tenir bona sortida en determinats establiments i que podrien contribuir a millorar les finances de MC. I un cop més es va recordar quines són les prioritats de la fundació i que no es pot perdre de vista l'objectiu terapèutic de tota iniciativa que surt de Mas Casadevall.

FINANCES

Tot seguit, José Luis Bruned va encarregar-se de presentar els comptes, que reflecteixen que s'ha sortit de la situació extremadament delicada que es patia fa dos anys. "Amb la que està caient podem dir que la situació no està molt malament" i que "ho tenim tot molt controlat". L'any passat ja es va començar a capgirar la situació "i en aquesta casa es fa gestió", va afegir Bruned, tot recordant que s'ha mantingut l'aportació de la Generalitat però han caigut les aportacions de les obres socials de les entitats financeres i que cal buscar noves vies de finançament. Va aprofitar l'ocasió per felicitar la direcció del centre en el control de les despeses i l'augment dels ingressos, així com en la feina de reorganització i reestructuració de tasques del personal (que representa al voltant del 70 per cent de les

despeses), sense que la qualitat de l'atenció als residents es vegi afectada. Al respecte, Josep Maria Cullell proposà una tasca de difusió i recerca d'empreses col·laboradores a través dels seus projectes de Responsabilitat Social Corporativa, sobretot tenint en compte el futur "incert" de les aportacions públiques.

BECA MAS CASADEVALL

Força significatiu és l'avenç pel que fa a la beca Mas Casadevall, ja que en els darrers mesos es va enllestir el procés de selecció de la persona que, amb l'ajut de l'Obra Social de La Caixa, podrà fer uns estudis de postgrau al MIND Institute de Califòrnia. Es tracta de María Díez, psicòloga amb experiència a l'Hospital de Sant Joan de Déu. Díez es va entrevistar via skype amb David Amaral, del MIND, el qual va manifestar que s'havia fet una molt bona tria.

L'objectiu de la beca és contribuir a millorar la formació dels professionals al servei de l'autisme a Espanya i establir un pont de contacte i relació amb centres de referència en la recerca de l'autisme, com és el cas del centre californià. En aquest sentit, Marc Simón va destacar que a La Caixa li agrada especialment que les iniciatives en què col·labora "puguin tenir finalment una repercussió en la població".

RECERCA

En la part final del Consell, el president del comitè científic, José Ramón Valdizán, va explicar les característiques de la fundació aragonesa Virgen del Pueyo, el fundador de la qual, Carlos Guerrero, està molt interessat a establir algun contacte amb Mas Casadevall. Es tracta d'una fundació que atén persones amb diferents discapacitats intel·lectuals, però sobretot autisme. Compta amb un centre especial de treball (que inclou bugaderia, im-

Pep Mendoza i Fermí Manchado van explicar els projectes dels tallers i nous serveis

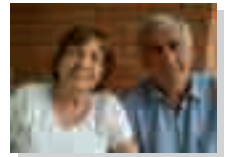
André Ricard, intervenint en l'acte. Amb ell, d'esquerra a dreta, Fermí Manchado, Joan Calvis, Francesc Pèlach, Marc Simón i Josep Ventura

La caiguda de les aportacions de les obres socials obliga a buscar noves fórmules d'ingressos

premta, serveis de jardineria, neteja, manipulats...), a més de residència en què viuen una vuitantena de persones, espais de formació i lleure, piscina...

Finalment, Valdizán va informar d'alguns dels estudis més recents sobre l'autisme, de les noves dades sobre prevalença als Estats Units i una nova proposta de test de detecció precoç que, al seu entendre, no supera el nivell i qualitat del test Mas Casadevall de 2010 i en el qual ja havia treballat el desaparegut José Antonio Muñoz Yunta. En qualsevol cas, Valdizán opina que cal seguir treballant en la línia de la detecció precoç que permeti programes d'actuació primerenca. Com cada any, la reunió del Consell Assessor va finalitzar amb un dinar de germanor al restaurant.

Els "actors" de Mas Casadevall tornen a sorprendre

Els nois i noies de Mas Casadevall que durant el curs fan teatre amb Escenaris Especials se superen any rere any amb una professionalitat fora de dubte i una capacitat d'interpretació realment emocionant. En aquesta ocasió van representar *Els últims dies de Norman Foster*, a finals de maig a Banyoles i el dia 10 de juny a la sala La Planeta de Girona. Segons explicava el director tècnic, Fermí Manchado, la representació va ser "fantàstica", tot donant "un 10" a l'organització. Famílies i amics van omplir la platea per aplaudir els nois i noies, que al llarg dels anys han millorat molt i han fet una evident progressió en la seva actuació dalt l'escenari, la confiança en si mateixos, el domini dels nervis i la vergonya, el paper que han d'aprendre...

CRÒNICA D'UNA FUNCIÓ

El darrer dia 27 de maig a "La Factoria", teatre banyolí, es va representar una obra

de teatre en què actuaven noies i nois del Mas Casadevall residents a Banyoles.

El drama es titulava "Els últims dies de Norman Foster" i havia estat inventat i treballat pels actors, alguns educadors i, per sobre de tots, la psicòloga Clàudia Cedó.

Norman Foster, el famós arquitecte, se sentia neguitós. Malgrat els seus èxits professionals i la seva fama no se sentia plenament feliç. Acudia al metge, que l'auscultava i li donava una notícia terrible: només li quedaven deu dies de vida. A partir d'aquest moment en un dels extrems de l'escenari apareixia un gegantí número 10 que anava canviant, cap avall, a mesura que el temps dramàtic avançava.

En Norman llançava un crit de terror cada cop que veia canviar el número.

Aleshores decidia modificar alguns aspectes de la seva vida: prestava més atenció a la muller, atenia amb més cura el fill, al qual portava de viatge a Barcelona, feia les paus amb un germà i anava solucionant els seus problemes pendents.

Però, sempre que el número minvava es produïa el terrible crit de por.

Finalment, quan el número 1 apareixia a l'escenari, després de cridar, anava al metge, el qual li comunicava que la malaltia no era autèntica i que l'havia enganyat per tal de fer-li entendre totes les coses bones que tenim a la vida.

I així l'obra acabava amb l'alegria general dels actors i del públic. Tots els pares, mares, germans i altres parents que hi van acudir, així com molts educadors del Mas varen quedar molt contents i tots felicitaron la Clàudia per la bona feina feta havent de treballar amb els nostres fills un sentiment tan difícil d'elaborar com és l'angoixa pel fet de ser mortals, perquè hem de morir. L'obra es va tornar a representar a "La Planeta", teatre gironí.

Joan Calvés i Agustina Rovira

Entrevista: Clàudia Cedó, psicòloga i alma mater d'Escenaris Especials

“HA ESTAT MERAVELLÓS ADONAR-SE DEL SUPORT REAL QUE REP EL PROJECTE, TANT PER PART DE L'EQUIP DE MAS CASADEVALL COM PER PART DE LES FAMÍLIES”

Al llarg del curs passat, els nois que fan teatre a Banyoles dins del projecte Escenaris Especials, que dirigeix Clàudia Cedó, van participar en la filmació d'un documental que, precisament, recull tot el procés de creació de l'obra de teatre, que aquest any duia per títol *Els últims dies de Norman Foster*. El documental ha estat dirigit pel Gerard Olivé. Un cop feta la gravació, i mentre es treballa en la postproducció, parlem de l'experiència amb Clàudia Cedó, responsable d'Escenaris Especials. La Clàudia es psicòloga i des de fa alguns anys treballa amb el teatre com a forma d'intervenció psicològica, de socialització i integració de diversos col·lectius amb discapacitats, malalts mentals o amb risc d'exclusió social. Escenaris Especials va néixer el 2006 i des del primer moment Mas Casadevall hi va confiar.

- Com va sorgir la idea del documental?

- Ja fa temps que des d'Escenaris Especials teníem la idea de fer un documental sobre el procés de creació de l'obra de teatre de final de curs. En Gerard ha treballat moltes vegades amb Escenaris Especials i ha format Anganyadeu, una empresa audiovisual que treballa molt en la nostra línia. Coneix els nois des de fa molt de temps i és la persona ideal per filmar-lo, ja que té molta delicadesa i professionalitat.

“Al final de curs els alumnes ja anaven d'estrelles!”

- Quin ha estat el gran objectiu del projecte?

- L'objectiu del documental Poca Vergonya és reflectir l'esforç que fan els nois amb el suport dels educadors, les famílies i tot l'equip de Fundació Mas Casadevall per aconseguir crear una obra de teatre i representar-la davant del públic. Tots els vèiem actuar el dia de l'obra, però les persones que no viuen de prop la realitat d'una persona amb autisme desconeixen les hores de treball que hi ha darrere de cada gest o paraula d'un alumne. Per això és important parlar-ne,

per donar valor a la superació dels nois any rere any.

- I com ha estat l'experiència? Quina valoració en fas? És el que t'esperaves?

- Ha estat una experiència preciosa, hem conegut a les famílies dels nois de la llar, hem conegut els nois en un ambient diferent, hem pogut entrevistar els educadors i saber quina és la seva opinió sobre les sessions de teatre... ha estat meravellós adonar-se del suport real que rep el projecte, tan per part de l'equip de Fundació Mas Casadevall, com per part de les famílies. De fet, si no existís aquesta xarxa al voltant dels protagonistes que creu en ells i en el projecte, seria impossible tirar endavant l'obra de teatre. Jo només els veig un cop a la setmana, en realitat són totes les persones que els envolten els que creen aquesta expectativa pel dia de l'obra i faciliten la motivació necessària perquè tot surti bé.

“La idea del documental és que el vegi el màxim de persones possible, per treballar per la sensibilització envers les persones diagnosticades d'autisme i per donar a conèixer el teatre com a eina d'intervenció psicològica”

- Què opinaven els teus "actors" que els filmessin? Els ha agradat? Són molt diferents quan fan teatre a quan prenen part en una filmació?

- La veritat és que tot ha estat molt còmode. El primer dia tots notàvem la presència de la càmera. Però a mesura que ens varem anar acostumant a ella i varem conèixer les persones que hi havia darrere els micròfons, els focus i les càmeres, en Gerard i en Lluís, tot es va fer molt ama-

La Clàudia, amb l'Ignasi i la Carme

ble. De fet, al final de curs els alumnes ja anaven d'estrelles!

- I les famílies dels nois i noies, ho veuen de bon grat?

- Les famílies ens han ajudat moltíssim: ens han obert les portes de casa seva, ens han parlat de la seva visió del teatre i de com ho viuen a nivell personal. La veritat és que ha estat un plaer poder treballar així, amb tanta col·laboració i entusiasme per part de tots.

- Heu fet gaire canvis de "guió" a mesura que anàveu filmant?

- En un documental hi ha un guió estructural, però no concret, ja que l'espontaneïtat és molt més màgica i interessant. Sí que tenim al cap un muntatge possible, però serà en Gerard, un cop tingui tot el material, qui acabarà decidint com ens endinsa en la història.

- Quina difusió li espereu donar després?

- La idea del documental és que el vegi el màxim de persones possible, per tal de treballar per la sensibilització envers les persones diagnosticades d'autisme i per donar a conèixer el teatre com a eina d'intervenció psicològica. Treballem amb Paco Poch, una distribuïdora de cinema de Barcelona que ens donarà un cop de mà en la difusió del documental. La idea és presentar-lo a concursos de cinema social i perquè no, a canals de televisió que treballin amb professionalitat i seriositat.

- I com se us va ocórrer buscar una plataforma de micromecenatge per al finançament?

- Coneixíem Verkami i ens semblava una molt bona manera de finançar un projecte. El micromecenatge, a més a més, té un punt romàntic i entranyable: et fa adonar de la quantitat de persones que creuen en un projecte i de la força que tenim tots junts quan apilem granets de sorra en un mateix piló.

Torna el mecenatge

La postproducció del documental *Poca vergonya*, que recull el procés de creació de l'obra de teatre protagonitzada pels nois de Mas Casadevall ha estat possible gràcies a la fórmula del micromecenatge, una forma de finançament que recupera l'esperit renaixentista d'aportacions dels amants de la cultura i l'art. I ho ha fet a través de la plataforma Verkami (www.verkami.com), que va arrencar fa poc més d'un any i mig a Mataró i que fins ara ha aconseguit recursos per a més de 400 dels 600 projectes de l'art i la creació que ha presentat gràcies a les aportacions de més de 45.000 persones. El funcionament és senzill: les persones que busquen finançament pengen a la plataforma una presentació del projecte, sovint amb un vídeo, i xifren la quantitat que necessiten. Tenen 40 dies per aconseguir-la. Al costat de la presentació, un comptador que va sumant els diners que es recapten, les diferents quantitats que es poden aportar i la "compensació" per cadascuna una d'elles, que pot anar dels agraïments als crèdits (en l'aportació de 10 euros en el cas de *Poca Vergonya*), a una còpia del documental si dones 25, fins a un pack de 10 DVD's, una espelma personalitzada, llibret amb fotos i dinar al restaurant si l'aportació arribava als 500 euros. *Poca vergonya* va superar els 4.000 euros que necessitava (va recollir 4.130) i al projecte s'hi van adherir 89 mecenes. Aquesta fórmula, arrelada als països anglosaxons, és una nova forma de consumir cultura i apropa als mecenes al procés de creació molt abans que el llibre, el disc, la pel·lícula o l'obra de teatre esdevinguí una realitat. Alhora, contribueix a la independència del creador i el deslliura dels lligams relacionats amb les subvencions.

"El micromecenatge et fa adonar de la força que tenim tots junts quan apilem granets de sorra en un mateix piló"

- Fa uns quants anys que treballes amb aquest grup de Mas Casadevall i els has vist "créixer" com a intèrprets. Quines són les qualitats i aspectes en què has notat una major evolució?

- Escenaris Especials va néixer al 2006, i el grup de Mas Casadevall va ser-hi des del principi. Jo hi havia treballat com a educadora, i la veritat és que ens varem entendre de seguida. La idea d'Escenaris Especials és continuar la línia de treball que se segueix des dels centres. En el cas de Fundació Mas Casadevall, un dels aspectes que més es treballen és l'autodeterminació, l'expressió de les emocions i el treball de les habilitats comunicatives. Aquests tres aspectes són els que més treballem a teatre, a través d'exercicis d'art dramàtic. En aquest aspecte he vist molts canvis a nivell personal en cadascun dels alumnes. Any rere any, s'atreveixen més a expressar emocions, a improvisar, tenen més seguretat escènica i estan més desbloquejats. La comoditat de l'espai teatral els permet deixar-se anar i sentir-se lliures per aportar les seves idees a l'escena que estiguin interpretant.

La Bea i la Clàudia, comentant el guió

- I tu, professionalment, què has après?

- He après moltíssim, cadascun dels anys que he viscut amb els nois de la llar. Perquè el vincle que crees amb les persones amb qui fas teatre és molt fort: l'art dramàtic et remou emocions, records, et fa sentir nervis el dia de l'obra...i tot això ho vius en grup, per tots suposa una experiència potent. Quan els veig actuar el dia de l'obra m'emociono, perquè sé el que els costa treure veu, recordar un moviment o una frase...i quan ho aconsegueixen, posa la pell de gallina. D'ells aprenc cada dia.

Un assaig de teatre recollit pel documental

"Quan els veig actuar el dia de l'obra m'emociono, perquè sé el que els costa treure veu, recordar un moviment o una frase...i quan ho aconsegueixen, posa la pell de gallina"

-Pel teu contacte habitual amb ells, podem dir que tenen més capacitats que no ens pensem i que el que cal és descobrir-les?

- I tant! Tothom pot fer teatre i tothom té habilitats per pujar a l'escenari. Perquè en realitat, el teatre és representar situacions que vivim a la realitat: tots sabem plorar, cridar, riure..., només cal saber-ho fer davant del públic. Els nois de Mas Casadevall tenen molta presència escènica, perquè quan es concentren en un personatge són capaços d'expressar des de la veritat i la puresa. Tenim molts actors i persones relacionades amb el món del teatre entre el públic, i tots comenten que els alumnes de Mas Casadevall aconsegueixen remoure emocions a l'espectador amb les seves interpretacions.

En plena interpretació

- Ja tens pensada l'obra del proper curs?

- No, encara no! La idea de l'obra sempre surt dels alumnes: són ells que escullen el personatge que volen interpretar, la història que volen explicar i si acaba bé o malament. Durant la primera part del curs fem exercicis de teatre de cos, veu, interpretació... i durant la segona part del curs creem l'obra de teatre. Així que encara tenim temps de rumiar-hi!

Taller de música amb la fundació La Caixa

El Josep Oller, el Xavi Teixidor, el Francesc Frigolé, el David Moreno i el Jordi Desoi van participar al maig en un taller de música organitzat per la fundació La Caixa. Es tracta del taller **Escolta, descobreix i crea la teva música!, una iniciativa** d'Albert Gumí i Queralt Prats, amb la col·laboració d'Oriol Martí i Queralt Roca en el marc del programa d'activitats culturals d'impacte social.

En aquest cas, és un taller de música *feta per i amb* persones que conviuen amb algun tipus de discapacitat psíquica, les quals treballen conjuntament amb dos músics durant set sessions d'aprenentatge, creació i participació musical que inclouen un concert final. Cada sessió constava de quatre parts: Escalfament, Exploració, Desenvolupament i Tancament. Per desenvolupar el taller es va utilitzar un ampli ventall d'instruments tècnicament accessibles, des d'instruments d'origen ètnic (Àfrica, Àsia, Sud-amèrica, Oceania), a d'altres d'origen casolà (creats a partir de cassoles, tubs, canyes...), occidentals (utilitzats, però, de manera lliure i assequible, com pot ser un piano o un contrabaix...), Orff (xil·lòfons, metal·lòfons i carillons), i instruments tocats pels músics al capdavant del projecte (clarinets, viola, guitarres, contrabaix, baix elèctric, veu, etc...). Es va utilitzar també el cos com a instrument, de percussió, i la veu cantada i parlada. El ta-

ller contemplava igualment l'exploració del propi cos i la presència d'altres, la consciència de grup i la comunicació a través de la paraula i el so.

Pel que fa al procés creatiu, s'encaminava a través de diferents estils musicals existents basant-se en els elements que els determinen (elements melòdics, instrumentals, rítmics, coreogràfics, etc...). Així mateix es va posar èmfasi a "emmarcar" cada una de les peces en un context cultural-estilístic determinat a través d'introduccions, "d'ambients sonors", d'elements escenogràfics, etc... La vivència de la música en diferents estils ben contrastats promou, a més del gaudi, una experiència sensitiva que de ben segur ha de fer créixer a tots els participants. Com a exemple d'aquests possibles estils, els responsables de l'activitat destaquen: *rock-blues, flamenc, latin, reagge, rap, africà, orient llunyà (xinès, japonès), medieval, celta-irlandès, andí, etc..* Quant al concert final, els participants van poder actuar a la sala de concerts/auditori de cadascun dels Centres Culturals de la Fundació "la Caixa" per mostrar la feina feta al llarg de les set sessions de música. Els nois de Mas Casadevall van oferir el seu particular concert l'onze de maig a l'auditori que l'Obra Social té a la Plaça Poeta Marquina de Girona. En tot moment van estar acompanyats pel responsable de tallers, J.Verdaguer.

Un moment del concert final a Girona

Arrenca el servei de fisioteràpia

Des del mes de maig d'enguany, el centre Mas Casadevall ja compta amb el servei de fisioteràpia. Aquest servei el porta a terme una fisioterapeuta, Alba Resplandis, d'àmplia experiència en el treball amb discapacitat, amb una dedicació inicial de dues hores setmanals i atenent a cinc usuaris del centre. S'han avaluat els cinc usuaris atenent com a prioritari el criteri dels que presenten més problemes de mobilitat.

El centre va començar a elaborar un projecte enfocat a atendre l'envelliment dels usuaris del centre en què la finalitat primordial és fer un plantejament d'atenció a les persones que es fan grans i pensar a adequar les activitats, els ritmes i els nivells de suport a les necessitats de cada moment i de cada persona. Dins aquest objectiu general es va valorar que era molt important introduir el servei de fisioteràpia amb espais i activitats i contractar la figura professional del fisioterapeuta. Creiem que aquesta activitat pot aportar beneficis importants a las persones i millorar la seva qualitat de vida.

Per la necessitat de portar a terme un treball fisioterapèutic complet, es contempla la possibilitat d'anar ampliant el servei augmentant la dedicació de la professional i amb l'extensió de la seva atenció a més usuaris del centre. Cal dir també que la resposta dels nois davant aquesta activitat ha estat molt positiva i responen molt bé participant activament en l'activitat.

Fermí Manchado
Director Tècnic de
Mas Casadevall

Para cada uno, su solución LED adecuada

CITIZEN ELECTRONICS CO., LTD.

OSRAM

PHILIPS
sense and simplicity

SEOUL SEMICONDUCTOR

SHARP

TOSHIBA

LED-Bridging

Tecnología innovadora para la conexión de sistemas LED reemplazables

BJB Procesa S.A.
C-155 De Sabadell a Granollers, km 14,2 · Apartado de Correos, 8
E-08185 Lliça de Vall (Barcelona) · Tel.: +34 93/8445170 · Fax: +34 93/8445184
procesas@bjb.com · www.bjb.com

Your Connection to Light

Fotografia amb distinció

Com ja hem informat amb anterioritat, l'any passat Mas Casadevall va presentar diverses fotografies al concurs de fotografia digital de la fundació Grupo Norte *Las personas con discapacidad en la vida cotidiana*. El premi, convocat per l'Institut Universitari d'Integració en la comunitat (INICO), ja ha arribat a la novena edició i està dotat amb diversos premis. A banda, de les 1.500 fotografies que es van presentar

s'han triat 200 per a la seva publicació. I una d'aquestes fotografies és la feta pel nostre director gerent, Pep Mendoza, i que duu per títol *Abriéndose*: mostra la mà d'un persona amb TEA en el moment abans d'obrir-se. És una metàfora de la dificultat de contacte entre el món del TEA i la resta.

Totes les imatges es poden veure a l'enllaç: <http://album-inico.usal.es/>

La imatge de Pep Mendoza seleccionada per a la seva publicació

Tornem a l'exposició de flors de Banyoles

Aspecte final del muntatge per a l'exposició de flors

La 35ena Exposició de Flors de Banyoles, que se celebra entre els dies 1 i 3 de juny, va tornar a comptar amb l'entusiasta participació dels tallers de Mas Casadevall. L'exposició, que omple de flors diversos edificis del centre històric de la població, té com a escenari principal el claustre del monestir de Sant Esteve. I és allà on els nois i noies de Mas Casadevall van exposar un pergami gegant amb un poema d'en Joan Maragall molt maco. Ahora, van preparar un joc de "memory" de flors perquè la mainada jugués durant la visita dels pares a veure les flors...

Detall de diverses fases de preparació del projecte floral

Competicions solidàries

Com en anys anteriors, diverses curses populars de Banyoles són solidàries amb Mas Casadevall i aporten a la fundació un euro per cada inscripció que reben. Una d'elles és la Triatló B que es va celebrar a final d'abril i per a la qual, a canvi, el taller de ceràmica ha elaborat una trentena de bols amb el logotip de la competició i que es van sortejar entre els participants.

També la triatló de setembre, i que és la veterana d'aquestes competicions a Catalunya, reserva un euro de cada inscripció. En aquest cas s'està dissenyant un trofeu commemoratiu, tot coincidint amb el 28è aniversari de la prova. Una tercera prova solidària és la mitja maratón de Banyoles, que organitza el Club Natació Banyoles i que té lloc al 4 de març. En aquesta ocasió es van oferir plats commemoratius. Finalment, l'ajuntament de Porqueres s'ha sumat a la iniciativa amb la seva Cursa Popular. ■

Entrevista

María Díez Juan, psicóloga UETD- HSJD especialista en TEA, beneficiaria de la beca de formación Mas Casadevall para ampliar formación en el MIND Institute de California.

“Cuesta concebir que hay muchos niños dentro del espectro del autismo que sí, se quieren socializar, que tienen interés por el otro, pero que no saben cómo hacerlo”

Después de varios años de trabajo, la beca Mas Casadevall se ha convertido en una realidad y María Díez Juan, psicóloga de la Unidad de Trastornos del Desarrollo (UETD) del Hospital Sant Joan de Déu, empieza este septiembre una estancia de dos cursos académicos en el Medical Investigation of Neurodevelopmental Disorders (MIND) Institute, de la universidad UC Davis de California, un centro de referencia a nivel mundial en la investigación sobre autismo. Licenciada en Psicología por la universidad de Salamanca y Máster en Psicopatología Clínica Infanto-juvenil por la UAB, María Díez (León, 1981) está muy ilusionada ante la oportunidad de trabajar codo con codo con los primeros espada del ramo. Y ello será posible gracias al empeño de Mas Casadevall, pero también al apoyo de la Obra Social La Caixa.

- ¿De dónde procede tu interés por el mundo del autismo?

- El interés por el autismo nació en una asignatura de cuarto de carrera, Terapia Familiar, en la que abordamos el caso de un niño pequeño con dificultades de desarrollo, un TGD (Trastornos Generalizados del Desarrollo). Nos pusieron filmaciones y ahí empezó a interesarme el tema. Empecé a leer más y a buscar bibliografía. Posteriormente, en el Programa Erasmus, en Holanda, tuve la oportunidad de trabajar en un colegio de niños con trastorno autista no verbales, porque yo no sabía holandés, y tuve la suerte de poder acompañar a tres niños muy pequeños, de unos cinco años, durante un curso escolar. Ahí sí recibí una formación exhaustiva en autismo e inicié una formación especializada. Dentro de los grupos con los que podía contar en España para continuar mi formación, estaba el de Sant Joan de Déu, con Marta Maristany, el de Mutua de Terrassa con la Dra. Hervas y Noemí Balmaña entre otros profesionales. Aquí vine a hacer el Máster en la UAB y a trabajar en este ámbito.

- Llevas ya ocho años en este campo:

María Díez

¿ha cambiado mucho desde entonces tu visión sobre el trastorno?

- Cuando empecé, y recuerdo perfectamente mi primer caso, la idea que tenía era la de estos niños con los que había trabajado previamente: no verbales, con pocas capacidades de comunicación, un contacto social muy bajo y conductas repetitivas importantes. Al empezar a trabajar tanto en el grupo terapéutico al que pertenezco, que es el IDAPP (Institut de Diagnòstic i Atenció Psiquiàtrica i Psicològica), como, posteriormente en la salud pública en Sant Joan de Déu, vi el abanico tan amplio de dimensión dentro del autismo y comprendí la terminología de espectro autista. Sus perfiles son muy diferentes y es muy interesante ver, por ejemplo, el salto a adolescentes y adultos. He visto el desarrollo de la persona durante ocho años pero también el de su sintomatología.

- Y en estos ocho años, ¿crees que ha

“Pensar que conoceré a personas a las que he leído mucho en papel y admiro es impresionante”

habido cambios en la concepción del autismo?

- Sí, tanto a nivel conceptual como social. El cambio conceptual ha sido, quizás, más rápido que el cambio social, que es más lento. Sociedades como la holandesa o la inglesa ya tienen impregnada esta visión amplia. Aquí es todavía más cerrada, más sesgada, de un autismo de más bajo funcionamiento y muchas carencias de socialización. Y cuesta concebir que hay muchos niños dentro del autismo que sí se quieren socializar, que tienen interés por el otro, pero que no saben cómo hacerlo. A veces es paradójico el hecho de hablar de un niño autista y describir que quiere compartir, que tiene interés en el otro. Es la parte donde veo más disonancia: la parte clínica ha avanzado muy rápidamente en los últimos cinco años, con la futura aparición del DSM5 (el Manual de Diagnóstico y Estadístico de los Trastornos Mentales, la publicación de referencia en este campo), con la dificultad de acceso al conocimiento sobre los TEA como continuum a nivel social.

- ¿Qué balance haces de tu estancia

estos años en Sant Joan de Déu?

- La experiencia en Sant Joan de Déu ha sido muy positiva, las personas que me han acompañado en el crecimiento vital no podían ser mejores y el crecimiento profesional también ha sido fundamental. Empecé como persona que entraba en prácticas y he acabado como miembro del equipo principal.

- ¿Conocías Mas Casadevall?

- Sí, la conozco por mi curiosidad por conocer al colectivo y sus recursos, y porque una profesional de Sant Joan de Déu es madre de un chico que está en Mas Casadevall. Cuando se enteró de la creación de la unidad (UETD), nos invitó a Marta Maristany y a mí a visitar el centro y conocimos a Fermí Manchado, conocimos el entorno, el restaurante, la tienda... Y fue una experiencia impactante, diferente de la realidad del niño y el adolescente, que ofrece esa plasticidad y esperanza de poder contribuir a potenciar ciertas capacidades y a prevenir ciertas dificultades que sabes, por estudios clínicos y experiencia, que van a aparecer. El mundo del adulto me pareció impactante, a nivel personal y profesional, porque nunca había tenido contacto con ellos, y mucho menos con 20 personas a la vez. Por un lado te hace pensar en la perspectiva de aquellos casos que puedan tener una progresión similar y por otro lado existen casos de personas con síndrome de Asperger o con un TGD.NE (trastorno general del desarrollo no especificado) a las que estamos acompañando en segundo o tercer curso de carrera y cuyo autismo es muy diferente. También es cierto que muchos chicos y chicas de Mas Casadevall probablemente son personas que no pudieron tener las ventajas de una detección precoz (como está ocurriendo ahora en el MIND, donde se diagnostican síntomas hacia los nueve meses) y su posterior tratamiento. Por otro lado, conocer el lugar, su ocupación terapéutica, los proyectos y su calidad de vida me pareció muy bien, no sólo para ellos y su autonomía sino también para la tranquilidad de la familia.

- Y de ahí a la beca Mas Casadevall...

- El conocimiento de la beca fue casual. Yo me casé el ocho de octubre del año pasado y el 27 de julio llamé a Mas Casadevall a encargar unas velas para obsequiar a los invitados. Mirando la web y escogiendo del catálogo, mi entonces futuro marido vio la beca y me animó a presentarme. Aunque no estaba muy convencida, aquella tarde encargué las velas y contacté con

dirección para saber si estaba a tiempo de enviar la documentación. Y dicho y hecho. El descubrimiento de la beca fue casual, mis ganas y las de mi marido de marchar no; personalmente llevaba tiempo buscando un lugar donde profundizar y crecer personal y profesionalmente.

“Hay muchos subgrupos dentro del espectro autista que aun no somos capaces de abordar de manera diferente”

- ¿Conoces ya al equipo con el que vas a trabajar?

- Lo conozco virtualmente y he leído muchísimo, incluso antes de solicitar la beca, de profesionales como la Dra. Sally Rogers o la Dra. Sally Ozonoff son muy potentes desde hace años en el mundo del autismo y en nuestra práctica clínica tenemos sus revisiones bibliográficas desde hace años. Pensar que conoceré a personas a las que he leído mucho en papel y admiro es impresionante.

- ¿Qué sabes del proyecto?

- Se trata de un programa que está muy ligado al interés personal y profesional que yo pueda tener en ese momento. Ellos plantean una rotación a partir del interés profesional, siguiendo un sistema muy flexible y diferente al que podemos tener aquí. Se abrirá la rotación en los diferentes proyectos. Uno de los que más me interesan es el relacionado con la detección precoz, tanto por la vinculación que tengo con la unidad a la que pertenezco como por el proyecto que pueda tener Mas Casadevall y supongo que el trabajo irá más encaminado a los primeros síntomas. Pero habrá una parte clínica muy interesante. El Dr. David Amaral me comentó que era tan positivo iniciar una línea de investigación como retomar aspectos dentro de las líneas que ellos ya tienen, están en marcha y en la que pueda encajar. A priori habrá un training teórico de formación previa, con objetivos o consideraciones generales, comprensión de un trabajo con un paradigma y con la idea de un año y medio de profundización en un proyecto, que se su-

pone que no finalizará en ese año y medio porque ambos colectivos tenemos pacientes clínicos y podría continuar desde aquí.

- Por tu formación tienes un especial interés en la detección. Sin embargo, de los otros campos de estudio que se desarrollan en el MIND, ¿cuáles te interesan más?

- Hay una línea alejada de mi campo competencia que es la parte de biogenética y autismo, es decir, las bases etiológicas del trastorno, conseguir entender mejor la causa del trastorno. Es cierto que ha habido un aumento de prevalencia que podemos atribuir a una mayor formación y preparación de los instrumentos y a una mayor especialización profesional. Pero sigue habiendo una parte del aumento en la prevalencia del autismo, que se sospecha que pueda deberse a alguna causa que desconocemos en la interacción genética-ambiente.

“No todos los profesionales interpretan y abordan el autismo de la misma manera, y esto da pena, porque si tenemos pocos recursos, los que tengamos invirtámoslos bien y no mareemos a las familias”

- ¿Y hacia donde dirigen sus sospechas?

- Hay una base ambiental, y como ambiente entendemos todo aquello externo que pueda incidir en el entorno, empezando por el embarazo, pero son cosas que se saben de manera muy vaga. Existe una alteración en la base genética, pero aun no tenemos las técnicas para detectarla. Además, hay muchos cromosomas y genes implicados y, entendiendo técnicamente la amplia variabilidad de sintomatología, no sorprende que haya tal variedad de alteraciones genéticas. Es un proyecto muy interesante en el que participan

sobre todo genetistas, psiquiatras y neurólogos. Desde el punto de vista de la psicología, que a mí me gusta y apasiona, me interesa el conocimiento del diagnóstico que aún podemos hacer a través de comportamiento, porque no hay nada más. Ver los signos que provocan una alteración y, sobre todo, la manera de ayudar a esas personas. También me interesa mucho y creo que es importante conocer a los subgrupos. Y es que aunque hay bases certeras de qué intervenciones, qué motivadores y qué se puede hacer, hay muchos subgrupos dentro del espectro autista que aun no somos capaces de abordar de manera diferente.

- Has hablado de líneas de investigación en Estados Unidos. ¿España sigue estando a años luz de todas ellas?

- Yo no hablaría de años luz a nivel de intervención y diagnóstico pero sí, quizás, a nivel de investigación, por los recursos destinados. Aunque hay cada vez más proyectos y más instituciones públicas y privadas que apuestan por investigaciones basadas en evidencias científicas, grupos potentes en comparación con Estados Unidos o Gran Bretaña no hay. En investigación destaca la colaboración Mutua de Terrassa- Sant Joan de Déu y facultad de bioquímica, que está desarrollando un proyecto para la Marató, el proyecto de Joaquín Fuentes en Gautena, Ricardo Canal en la Universidad de Salamanca, líneas desde Sevilla y Córdoba, la línea de nuevas tecnologías de la Universidad de Valencia... Hay grupos que destacan en investigación.

- ¿Es quizás prematuro hablar de los proyectos que puedas emprender a tu vuelta?

- Creo que habrá una parte esperable que me gustará compartir pero seguro que habrá muchos otros que sólo podrán surgir después, cuando sepa el peso de la formación recibida. La continuación o tender puentes con una institución como el MIND para desarrollar investigación conjunta es deseable.

- Como profesional que vive el día a día del autismo: ¿has notado entre los profesionales e investigadores una preocupación por la creciente prevalencia de los TEA?

- Sí, he detectado preocupación por lo que respecta a la etiología y porque hemos pasado de una prevalencia de 4-5 por cada 10.000 en 1996 a 1 por cada 88, según los últimos datos del CDC

(Center for Disease, Control and Prevention, USA). Ha habido un aumento espectacular y creo que en autismo, la preocupación máxima a nivel médico-genético es la futura prevención, si es posible, y el actual consejo genético, como ya está ocurriendo con otros síndromes, que se pueden detectar y prevenir. Y a falta de ello, hay preocupación porque con una estructura psicopedagógica adecuada alcancen el bienestar y el máximo de competencias. Otro problema es el del tratamiento, que no está unificado a nivel nacional. Hubo un gran avance y una gran inversión cuando en 2006 se creó la Guía de expertos del Instituto Carlos III de Madrid, que ayudó a consensuar protocolos neurológicos, psiquiátricos y de intervención adecuados. Pero no todos los profesionales interpretan y abordan el autismo de la misma manera, y esto da pena, porque si tenemos pocos recursos, los que tengamos invirtámoslos bien y no mareemos a las familias: yo he visto a pacientes que pueden tener hasta cinco diagnósticos diferentes, y cada uno de ellos contradiciendo a los demás. Es importante abordar tanto la terminología con la que comunicas a las familias como la manera de implementar la atención precoz, recursos escolares, formación a los padres, coordinación de recursos escolares y pedagógicos que en suma configuran el bienestar del niño. No sé hasta qué punto contamos con una configuración homogénea de la intervención.

- ¿Hemos dejado atrás el estigma del autismo, de ese “jarro de agua fría” al escuchar la palabra autismo, para muchos maldita?

- A los profesionales les digo muchas veces que tienes el deber profesional de comunicar a las familias el diagnóstico, probablemente es la peor noticia de su vida, somos conscientes de ello. Pero el derecho a la información debe prevalecer por encima de todo. Ahora bien, la manera como comunicas el diagnóstico depende mucho de las personas que tienes delante: algunas familias necesitan un abordaje muy médico y con nombres muy categorizados, otras necesitan una explicación más relajada y otras necesitan mucho tiempo de trabajo, que va desde la negación del diagnóstico hasta que se produce la aceptación. Lo importante, como profesional, es no dejar de aplicar los recursos que se necesitan con independencia de la forma en que las familias reciban el diagnóstico. ■

Cuaderno Científico

La carnitina, detrás de algunos casos leves de autismo

Un estudio aparecido recientemente en *Proceedings of the National Academy of Sciences* pone sobre la pista de la carnitina como posible factor de riesgo en casos de autismo leve. El estudio es fruto del trabajo de un equipo de la **Facultad de Medicina Baylor** y del **Hospital Infantil de Texas**, ambos en Houston y en colaboración con laboratorios e investigadores en Nashville, Los Ángeles y Nueva York (Estados Unidos), París (Francia), Toronto (Canadá) y Cambridge (Reino Unido).

La carnitina es un aminoácido que interviene en el transporte de ácidos grasos al interior de las células y acelera el proceso de generación de energía. Se sintetiza en el hígado, riñones y el cerebro a partir de dos aminoácidos esenciales, la lisina y la metionina. La supresión del exón 2 del gen **TMLHE** (el cual mapea el cromosoma X para la codificación de la primera enzima para la biosíntesis de la **carnitina**)

genera una deficiencia en la enzima que ha de sintetizar la carnitina generando un desorden químico. En la investigación se observó una pérdida del exón 2 en el gen TMLHE -uno de los responsables de la codificación de la carnitina. Dicha ausencia se presentó en uno de cada 366 varones del grupo de control (un total de 8.787), y en uno de cada 130 en familias con más de un hijo con autismo, siendo esta alteración tres veces más común en estas familias. Los resultados de la investigación podrían explicar casos leves de autismo.

Facultad de Medicina Baylor

La duración del embarazo también importa

Otro aspecto del embarazo que también ha sido objeto de estudio es el de la duración del mismo. Un equipo de la facultad de medicina humana de la Michigan State University sugiere que la conclusión del embarazo antes de la semana 37 o bien una gestación de más de 42 semanas podrían incidir en una mayor gravedad de los síntomas de los niños afectados por TEA. El estudio, encabezado por Tammy Movsas y Nigel Paneth, se publicó en el *Journal of Autism and Developmental Disorders* y apunta que no se sabe con exactitud qué factor está tras ese mayor grado de afectación pero se apunta a las posibles diferencias entre el útero materno y la incubadora.

Por otro lado, señala que las madres de niños prematuros, generalmente más pendientes de su evolución, suelen per-

catarse antes de posibles síntomas de autismo. Por otro lado, se ha relacionado a los niños prematuros con un mayor número de estereotipias, mientras que un embarazo muy largo se ha vinculado a trastornos neurológicos como la epilepsia. Con este estudio, el equipo de científicos sigue una línea iniciada anteriormente, que relacionaba los partos prematuros con el riesgo de autismo y que reforzaría la idea de que quizás podría hacerse algo durante los primeros meses de vida para evitar el trastorno. Una vez más, un nuevo estudio que abre más interrogantes sobre los TEA de los que cierra.

Nigel Paneth, uno de los responsables del estudio.

Detector de sonrisas falsas podría ayudar en casos de autismo

Un programa informático que permite distinguir entre las sonrisas de felicidad y las falsas que tratan de ocultar su frustración podría ser de ayuda en la detección de casos de autismo, según infor-

maba la web de Wired (www.wired.com). El programa ha sido creado por un equipo de investigadores del Instituto Tecnológico de Massachusetts (MIT, por sus siglas en inglés) y pretende ser una herramienta para interpretar las expresiones, especialmente

El bajo consumo de ácido fólico, sospechoso factor de riesgo

Son muchos los estudios que relacionan el riesgo de padecer autismo con alguna característica o aspecto del embarazo, como alguna enfermedad, la exposición a determinadas sustancias o la ingestión, por exceso o defecto, de determinados compuestos. Una de las últimas investigaciones en este campo tiene al ácido fólico en el punto de mira de todas las sospechas y pone de nuevo sobre la mesa el debate sobre su posible influencia en el trastorno. Y es que un estudio dirigido por Rebecca Schmidt, de la universidad de California Davis, concluye que seguir la recomendación generalizada de tomar durante el primer mes de embarazo al menos 600 microgramos diarios de ácido fólico se asociaba a un 38 por ciento menos de riesgo de tener un hijo con autismo.

El estudio ha sido recogido por el *American Journal of Clinical Nutrition*. Los investigadores coinciden que el ácido fólico es crucial durante el embarazo y el primer año de vida, etapa en la que el cerebro está en pleno desarrollo de sus funciones y conexiones y su ausencia puede alterar este proceso. En el estudio de la universidad de California se entrevistó a las madres de 429 preescolares con algún trastorno del espectro autista y de 278 niños con desarrollo normal. El objetivo: conocer la cantidad de ácido fólico consumido durante el embarazo.

Las madres del grupo de control habían tomado más ácido fólico a través de alimentos enriquecidos y vitaminas que el grupo de madres con niños con autismo. Durante el primer mes la diferencia era más significativa, pues la media de ingestión de las madres del grupo de control era de 779 microgramos diarios de ácido fólico por día y el 69 por ciento de ellas cumplía con las recomendaciones de consumo diario de la vitamina B. Por el contrario, las madres del otro grupo decían haber consumido unos 655 microgramos diarios y un 54 por ciento habían ingerido los 600 microgramos o más por día.

para profesionales que tienen que trabajar con personas con autismo, por ejemplo.

El equipo científico probó el programa pidiendo a un grupo de voluntarios que realizaran expresiones de alegría y de

frustración, mientras eran grabados por unas cámaras. A continuación, debían rellenar un formulario que les causaba verdadera frustración puesto que borraba todo el contenido al pulsar el botón enviar datos. Finalmente, eran invitados a ver el vídeo de un bebé, todo ello con el testigo de la webcam.

De acuerdo con las conclusiones del estudio, cuando los voluntarios tenían que fingir frustración, el 90 por ciento de ellos no son-

reía. Pero cuando debían completar una tarea (en referencia al formulario) que les causaba verdadera frustración el 90 por ciento de ellos sonrieron. A pesar de que las imágenes fijas mostraron pocas diferencias entre las sonrisas de felicidad y las frustradas, un análisis exhaustivo demostró grandes diferencias en la evolución de los dos tipos de sonrisas. Los investigadores concluyeron que las sonrisas felices se forman gradualmente, mientras que las falsas aparecen velozmente y con la misma velo-

cidad desaparecen del rostro.

El estudio establece una estrecha relación entre el tiempo que transcurre al sonreír y la manera en que los demás la interpretan. De acuerdo con esta premisa, destaca el caso del ex primer ministro británico Gordon Brown, de quien se considera que acostumbra a comparecer en público con una sonrisa falsa.

Más estudios sobre genética

La revista *Nature*, una de las publicaciones científicas de referencia a nivel mundial, recogía en uno de sus números de junio tres estudios relacionados con las bases genéticas del autismo y que "acusaban" a diversos genes como sospechosos de haber influido en los trastornos del espectro autista (TEA).

Uno de estos estudios es el dirigido, en la universidad de Yale (New Haven), por Matthew State. La investigación partía de la secuenciación de los genomas de 238 familias (928 individuos), cada una de las cuales tenía un miembro con autismo. La secuenciación permitió observar diversas mutaciones muy perjudiciales en genes expresados en el cerebro que se asocian con el trastorno autista. Concretamente, se detectó que la presencia de múltiples variantes de nucleótido único independientes en el mismo gen constituye un factor de riesgo.

Un segundo trabajo tuvo a la universidad de Washington, en Seattle, como escenario. Dirigido por Brian O'Roak, consistió en el análisis de los exomas (ADN codificador de proteínas) de 209 familias: padre, madre e hijo afectado por el trastorno, sí como la secuenciación de los exomas de otros 50 hermanos sanos. De los varios centenares de mutaciones de novo o espontáneas asociadas con el trastorno del espectro autista, el equipo investigador concluyó que la mayoría tienen su origen en la carga genética del padre. Además, se observó que las mutaciones son más habituales en los hijos de padres añosos. Estos descubrimientos apuntan, pues, a alteraciones genéticas vinculadas a la concepción, tal como sugerían estudios anteriores, lo que confirmaría la edad tardía como posible factor de riesgo.

El tercer trabajo publicado en *Nature* fue realizado por investigadores del Instituto Broad, en el Hospital General de Massachusetts, en Boston, dirigidos por Mark Daly. Dicha investigación apunta que muchas de las nuevas mutaciones que confieren el riesgo de autismo están distribuidas a lo largo de cierto número de genes y que no necesariamente desencadenan el trastorno en sus portadores. En total, estos científicos presentan dieciocho genes candidatos a causar TEA,

en los que se localizan una serie de mutaciones de novo. De ellos, destacan tres genes por su fuerte asociación con el autismo: KATNAL2, cuya función aún no se conoce; SCN2A, que codifica la proteína que en el cerebro forma los canales de iones de sodio, y CHD8, regulador de la transcripción y modificador de la cromatina. La interacción de este último junto a KATNAL2 ayudaría a explicar menos del uno por ciento del riesgo genético del autismo.

La moesina, en una imagen de laboratorio

Junto a estos estudios, otra investigación, en este caso publicada en la *Science Translational Medicine*, publicaba un estudio que, a diferencia de los tres anteriores, fija su atención en los genes no codificadores, hasta hace poco ignorados en muchas investigaciones. El estudio, dirigido por Tara Kerin, de la Universidad de Southern California, en Los Angeles, alude al ARN de uno de estos genes, MSNP1AS, que parece vincularse a otro que a su vez sí codifica la proteína moesina, clave en el desarrollo cerebral y de las funciones inmunológicas. Gracias al banco de tejidos de Autism Speaks, que ha colaborado con el estudio, el equipo analizó muestras cerebrales *postmortem* de personas adultas con autismo y observó que los niveles de MSNP1AS eran hasta 12 veces superiores en estas muestras que en las de sujetos sanos. Los científicos hallaron evidencias de que el MSNP1AS altera la expresión de uno o más genes que codifican las proteínas, pudiendo incidir directamente en el riesgo de padecer autismo. Al parecer, y según recoge en su web Autism Speaks, suprimiría la producción de la moesina. Los investigadores admiten, una vez más, que son necesarios más estudios para desentrañar los misterios de los genes y conocer a ciencia cierta el papel de este gen y de la moesina en el desarrollo del cerebro.

Antioxidantes contra la irritabilidad

Un estudio piloto de la facultad de Medicina de la Universidad de Stanford, en California, y el Hospital Pediátrico Lucile Packard en Palo Alto, California, apunta que el antioxidante N-acetilcisteína, o NAC, podría contribuir a paliar algunos síntomas del autismo, como la irritabilidad.

El estudio estuvo dirigido por Antonio Hardan, se realizó sobre 31 niños con autismo y se demostró que, además de reducir la irritabilidad, disminuyeron sus conductas repetitivas. Como se sabe, entre un 60 y un 70 por ciento de los niños con autismo sufre irritabilidad, lo cual incide negativamente en el aprendizaje y en el seguimiento de terapias. Estos síntomas son tratados habitualmente con antipsicóticos de segunda generación, unos medicamentos con efectos secundarios como movimientos motores involuntarios, aumento de peso y riesgo de diabetes. Por eso, el hallazgo sobre este antioxidante, con efectos secundarios más leves, abriría las puertas a tratamientos menos invasivos para las personas afectadas. De todos modos, son necesarios estudios más amplios antes de poder prescribir su consumo. ■

Miscel·lània

El Dia Mundial de l'Autisme es tenyeix de blau

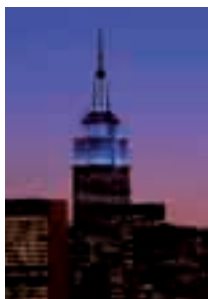
ES CALCULA QUE A EUROPA PATEIXEN EL TRASTORN UNS CINC MILIONS DE PERSONES

Des que l'any 2008 se celebrà per primer cop, a instàncies de l'ONU, el dia Mundial de l'Autisme, cada any que passa són més les iniciatives que arreu del planeta es posen en marxa per conscienciar el món sobre els trastorns de l'espectre autista, trencar tòpics i esmicolar les barreres que separen les persones afectades de la resta de la societat. Enguany, per exemple, una de les actuacions amb més impacte fou l'adhesió a la jornada de les borses de Brussel·les, Nova York, Lisboa, París i Amsterdam, entre d'altres. En els simbòlics tocs de campana d'obertura i tancament de sessió hi van participar responsables d'entitats d'autisme.

A banda, i responent a la crida Light it up blue, d'Autism Speaks, nombrosos edificis es van il·luminar de blau, com ara la Borsa de la capital belga, el castell de Versalles, la torre Wester d'Amsterdam, l'ajuntament de Lisboa i el Palau de la Cultura i la Ciència de Varsòvia. També l'Empire State Building es va tenyir amb el color internacional de l'autisme. A Espanya, per exemple, s'hi va sumar el Palau de les Ciències Príncep Felip i l'Umbracle de València. A més, moltes balconades es van omplir de globus blaus, mentre que a ciutats com Pamplona es van enlairar un miler de globus cel amunt. En d'altres es van llegir manifestos reivindicatius, es van muntar parades informatives i es van vendre samarretes.

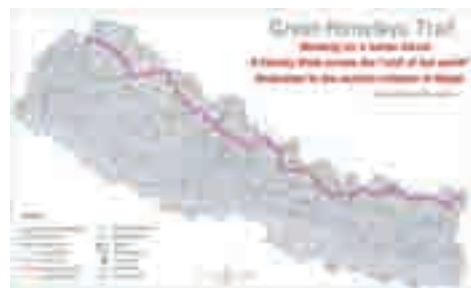
Segons dades d'Autisme Europa, al nostre continent hi ha uns cinc milions de persones afectades, amb una prevalença d'una persona de cada 150.

La gran Ruta de l'Himàlaia

De les moltes curses, caminades i actes esportius fets coincidint amb el Dia mundial de l'Autisme a fi de conscienciar sobre els TEA, un de ben singular és el que protagonitza la Gerda Pauler, una dona alemanya de 55 anys, experta esportista en proves d'alta resistència i muntanya. Gerda Pauler, que combina la seva afició amb la professió de mestra de música, va decidir començar aquell dia la Gran Ruta de l'Himàlaia, 1.700 quilòmetres de caminada pel sostre del món dedicada als nens del Nepal amb autisme. Amb la seva aventura, que recull al bloc <http://www.greathimalayatrail-charitywalk.com>, vol aconseguir recursos per als pro-

grames de formació de professors, pares i cuidadors que impulsa l'Autisme Care Nepal: fundació nascuda el 2 d'abril de 2008, és l'única organització activa d'aquest país en autisme i una iniciativa d'un grup de pares. L'aventura dura uns quatre mesos i ha estat patrocinada pel britànic Hris Bomington.

El festival Jazz al dia, de Sant Sebastià, amb l'autisme

Matt Savage, un jove pianista dels Estats Units amb autisme, ha ofert dos recitals, els dies 20 i 21 de juliol, dins el festival Jazz al dia, de Sant Sebastià. La seva actuació s'emmarca dins la preparació, de cara a l'any vinent, del Congrés Mundial d'Investigació de l'Autisme, que se celebrarà en aquesta ciutat basca. És una iniciativa que durà per títol Donostiautism i ha estat impulsada per la fundació Dr.Carlos Elósegui per implicar professionals, familiars i societat en general amb els trastorns de l'espectre autista a través d'experiències amb persones amb autisme.

El jove pianista, nascut el 1992 a Massachusetts, va aprendre amb només sis anys pel seu compte a llegir partitures per a piano. Poc després va descobrir el món del jazz i va començar a estudiar-lo al conservatori de música de Boston. Amb un nivell d'intel·ligència molt elevat, compta entre els seus talents amb la hiperlèxia (espontaneïtat per llegir paraules sense haver-ne après) i l'oïda absoluta, habilitat per identificar una nota pel seu nom sense l'ajut d'una nota referencial, o bé ser capaç de produir exactament una nota sol·licitada cantant sense tenir cap referència. És una capacitat relacionada amb la memòria auditiva (la capacitat de

Malgrat la seva joventut, el talent de Savage és reconegut internacionalment

recordar determinats sons). Savage ja ha publicat diversos àlbums, ja sigui en solitari o formant part del *Trio de Matt Savage*. A banda, ha rebut diversos guardons, ha tocat davant caps d'Estat i nombroses personalitats i ha pres part en diversos programes de televisió.

Programa per millorar les competències socials de persones adultes amb autisme

L'Associació Nuevo Horizonte ha impulsat un projecte de recerca aplicada a la rehabilitació socioemocional de les persones adultes amb autisme, a través d'un Programa Multimèdia d'Històries Socials. Presentat al juny a La Casa Encendida de l'Obra Social Caja Madrid, que ha col·laborat amb el projecte, té la voluntat de millorar la competència social de les persones adultes amb autisme per mitjà de la presentació de determinades històries socials i amb tècniques d'e-learning.

La iniciativa busca, en síntesi, la millora de la seva qualitat de vida. El programa permet a l'usuari triar, després de veure diferents vídeos

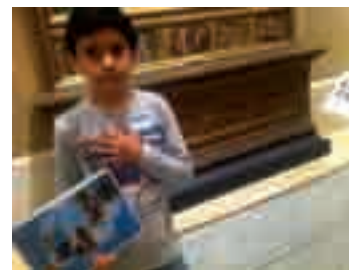
d'exemples, diferents opcions relacionades amb la seva via diària, com la higiene personal, la visita al metge, la participació en celebracions socials i familiars o la sortida a un restaurant. En cada situació es presenten diferents formes de comportament i s'ha d'escollir la més correcta. Un aspecte nou del projecte "d'històries socials" és que, per primera vegada, persones amb i sense autisme són protagonistes de les històries i ensenyen a altres persones en la seva mateixa situació a tirar endavant les seves activitats de la vida quotidiana. D'altra banda, el programa ha demostrat que pot apaivagar l'ansietat i l'estrès i, en conseqüència, incidir en una millora de la qualitat de vida.

Guies per un dia

Una iniciativa de l'associació Argadini i la fundació Orange ha permès que la Irene, el Víctor i el Nacho hagin estat guies del Museu del Prado en la Dia Mundial dels Museus. Però el Víctor, la Irene i el Nacho van ser uns guies molt especials, ja que són nens amb autisme i van demostrar que són capaços de relacionar-se amb desimboltura. Els nens van explicar el significat de les pintures *El Déu Mart*, de Velázquez, *Adam i Eva*, de Durero, i *l'Anunciació*, de Fra Angèlic, així com l'escultura anònima *Diana Caçadora*. A més d'explicar el significat i els matisos de les obres, Irene, Víctor i Nacho van mostrar als visitants els seus quaderns, en els quals havien pintat reproduccions de les mateixes obres.

Aquesta iniciativa forma part del programa *Parlant amb l'art*, que acostava l'art a les persones amb autisme. El projecte incideix en tres aspectes fonamentals que beneficien a les persones amb autisme: d'una banda, l'àmbit de la interpretació artística, amb la peculiar lectura que aquestes per-

sones realitzen del món pictòric. D'una altra, l'àmbit de la qualitat de vida, comprovant de quina manera l'art també ajuda a aquestes persones en la realització dels seus somnis i en el seu benestar personal. En un tercer nivell destaca la producció artística, ja que els alumnes reproduïen i versionen les obres d'art que treballen en els museus, i duen a terme les seves pròpies obres partint de l'experiència de les seves visites. Aquest any, a més, la iniciativa promou una sèrie de tallers al costat de reconeguts artistes, en els quals persones amb autisme desenvolupen la seva creativitat en diferents arts plàstiques. ■

Un dels nens que va ser guia per un dia al museu del Prado

Llibres

Mariluna

Ana Tortosa. República kukudrulu

Conte que explica la història d'una nena molt especial, que es diu Mariluna perquè va néixer en pleniluni, que percep el món de manera diferent. I és a partir d'aquesta visió del que l'envolta i com la resta de persones la percep que es va teixint una història senzilla i emotiva que acostava el lector al món de l'autisme. Podem llegir: "Dice mi abuela que la boca de Mariluna es una nube donde esconde las palabras. Que ya las soltará todas de golpe y nos dejará pasmados. Y que si no viera en silencio, no sería Mariluna". El conte es completa amb

les acurades il·lustracions de la madrilenya Nicoletta Tomás. La confederació Autismo España ha aprofitat l'edició d'aquest llibre per iniciar una campanya de sensibilització sobre els TEA a la qual s'hi han adherit diverses associacions que vendran el llibre i es quedaran un 30 per cent de l'import, i un altre u per cent anirà a parar a la confederació. Ana Tortosa, l'autora, ja ha escrit altres contes anteriorment, com *Dentro de mí* (Thule, 2010), *Con las manos vacías* (OQO, 2010), *Como antes* (Edelvices, 2010) i *Camino de mi casa* (Thule, 2011). ■

Mas Casadevall, dia a dia

La llar de Banyoles torna de colònies a Lloret

Aquest any han repetit hotel a Lloret per passar les colònies els companys que viuen a la Llar de Banyoles: Carme, Ignasi, Francesc, Bea, J.Domingo, J.Ruiz, Carles i Antonio. Tots els esperaven amb il·lusió i bons records. Els encanta tenir habitació amb bany propi i televisió, baixar amb ascensor al restaurant on un senyor molt ben vestit els saluda i els indica amablement on es poden seure per menjar. Potser un moment especial per ells de les colònies és quan plat en mà, ulls encuriosits i amb gana ataquen el bufet lliure i dissenyen, al seu gust, monumentals i variats plats.

Els encanta passejar pels carrers plens de botigues, trien quelcom especial que el darrer dia podran comprar com a record. El primer matí varem anar al jardí botànic de Blanes i varem passejar. A la tarda varem anar a una fantàstica cala, i tot i que hi havia algun núvol n'hi ha que es varen banyar. Després varen jugar al frisbee i gaudir d'un gelat. Al vespre, després de sopar, varem anar al music-bar a ballar una estona.

El canvi d'aires per vacances, molt positiu per a tots

Són activitats conegudes d'altres anys i les gaudeixen amb seguretat i bon humor. La sensació de fer quatre dies de vacances és intensa i saludable. Sense arribar a esgotar-los, compleix molt bé la funció d'experiència comunitària de viatge, apartat de les rutines diàries.

Tot i que el temps no acompanyava, els més valents van entrar a l'aigua

Cada un aprofita els moments que per ell són més importants; que et facin una trena al cabell, ballar un pasdoble amb una alemanya, menjar tres talls de pastís per postres, banyar-se en una piscina coberta, comprar una camiseta estampada... l'alegria de viure està allà amb ells i això ja ho saben.

Una cosa a la qual no havíem donat importància és la capacitat d'acceptar els canvis que tenen els nois i noies; sembla la cosa més normal, però tots sabem com de difícil que és per a ells. El dimecres havíem planificat una sortida al parc aquàtic però el temps no ens va permetre fer-la (no feia sol i semblava que havia de ploure). Així que varem improvisar; al matí un llarg passeig al costat del mar, tornada a l'hotel i bany a la piscina d'aigua calenta (calenta de veritat), i tarda a la bolera... ningú no es va queixar ni va fer mala cara. Tots tenien tantes ganes de fer coses i passar-s'ho bé!

A la nit discoteca a l'hotel, però estaven tan cansats, que fins i tot van estar a punt de perdonar el toc del vespre i anar a dormir, però no...Finalment varem anar a ballar una estona.

Colònies, vacances...estada a un hotel en habitacions dobles i fins i tot una individual, amb els educadors a l'altra porta però en un espai relativament obert.

Programa Termalisme de l'Imsero

L'estada de vacances dels nois de Banyoles, que va tenir lloc a mitjan maig, ha estat possible gràcies al programa Turisme i Termalisme de l'Imsero, que ha beneficiat, segons dades d'Autismo España, 444 participants d'una vintena d'entitats d'arreu d'Espanya. Aquest programa fomenta la inclusió de persones amb autisme en entorns d'oci normalitzats.

Piscina, platja, sortides, compres, un menjador amb bufet lliure (del qual cada vegada fan un millor ús), en definitiva molts serveis i un xic més de independència...allò pel qual tots treballem cada dia i que ells poc a poc se saben guanyar tan bé.

Finalment ens agradaria aportar una petita reflexió: l'experiència d'anar concretament a un hotel de vacances on es requereix seguir unes pautes i unes normes de comportament socialment acceptades fa que cada un/a de nosaltres faci un esforç, percebi com actuen els altres... en definitiva, adapti la seva conducta a aquest entorn. Si això ho sumem a un ambient on les pautes i els límits no són tant estrictes com a la llar tenim com a resultat un doble esforç, que és el que realment ha fet cadascun dels nostres nois i noies de la llar de Banyoles. Tenen el nostre vot de confiança.

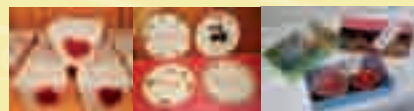
*Toni, Angels i Maria
Educatdors/es de la Llar de Banyoles*

**VOLS SER DIFERENT?
REGALA PRODUCTES
AMB PERSONALITAT.**

RESTAURANT MAS CASADEVALL
*Cuina Cassolana amb productes naturals de la nostra granja i horta.
Cuina vegetariana.
Es recomana reservar taula.
T972573313*

PRODUCTES PERSONALITZATS

PRODUCTES ARTESANALS

TENIM LOTERIA DE NADAL N° 71.240

I especialitzem les colònies: les llars del Mas han anat a pagès, i repeteixen a Mas Batllori

La coordinadora de llars Anna Abras i el coordinador de tallers Joan Josep Verdaguer ens ho expliquen

Aquest any acordem anar una altra vegada de colònies a Mas Batllori, a Cornellà de Terri. És el lloc on vàrem anar l'any passat. L'espai exterior és molt confortable, gran, espaiós i agradable. És relativament a prop del centre i està una mica apartat del poble i envoltat de natura.

De tant en tant ens agrada canviar de lloc i l'any passat ja vàrem venir cap aquí després d'anar alguns estius a Can Què, d'Espone-llà. Per nosaltres, anar de colònies representa molta preparació prèvia. No solament els preparatius materials. Els canvis costen a tothom però als nois i noies del Mas els costa una mica més. Tot i així, es nota molt que ja portem uns quants anys d'experiència i cada vegada és una mica més senzill.

Sempre hi ha els que esperen les colònies amb ganes, els que no saps massa que representa per ells i els que s'angoixen una mica.

Sempre hi ha els que esperen les colònies amb ganes, els que no saps massa què representa per ells i els que s'angoixen una mica. A partir d'aquí s'ha de pensar que les colònies es fan per gaudir-les al màxim. Vull dir que les activitats s'han de pensar per a tots i segurament aquesta és per a nosaltres la tasca més difícil.

A vegades, la solució potser és preparar més d'una activitat alhora; així, els nois i noies es poden agrupar en funció de la seva motivació o estat emocional del moment.

En definitiva, el que pretenem no és fer moltes activitats i surti el que surti s'adaptin o no; més aviat es tracta de gaudir una estona, de relaxar-nos uns dies i trencar una mica amb la rutina diària. Amb això en tenim més que suficient.

Des de les Llars sabem que els educadors de tallers han preparat activitats diverses. Així que a la tarda amb els educadors de Llars intentem fer alguna activitat diferent. Dilluns va venir en Jordi a fer vibració sonora. És una activitat que fa temps que fem al Mas i és molt ben rebuda. Consisteix a

escoltar uns sons musicals molt específics i relaxants.

La tarda del dimarts vàrem preparar un espectacle fantàstic. Vam tenir l'actuació de dos pallasos amb l'acompanyament musical d'un violinista. Va ser un gran èxit, tots vàrem riure molt i ells es varen entregar al màxim. En aquest espectacle varen convidar a tots els nois i noies de la Llar de Banyoles. La festa es va acabar amb un berenar de pastissos fets al restaurant del Mas i begudes.

També les dues tardes van tenir l'opció de gaudir de la piscina tots aquells que els feia gràcia fer un bany abans d'anar a sopar. Sense obligar ningú. Després del sopar, els

La coordinació entre l'equip de les llars i l'equip de tallers és fonamental pel bon desenvolupament de les colònies

nois i noies podien escollir entre anar a dormir o mirar una pel·lícula amb el projector.

Espero que aquest petit resum us doni una petita idea del que vam fer aquest any a les colònies. Per acabar, voldria remarcar que els nois, en general, van gaudir i es va ajudar en tot el possible a reduir les angoixes a tots aquells que en un principi les pateixen una mica.

Anna Abras
Coordinadora de Llars

Any rere any arriben les colònies d'estiu per als residents al Mas Casadevall. Representa un petit trencament de la rutina diària al centre. Deixen de llevar-se per anar a treballar. Això sol ja és motiu d'alegria. El que es farà durant aquests tres dies és força diferent del que estan acostumats. Aquests dies es viuen de diferent manera entre els nostres residents. N'hi ha que els fa molta il·lusió, d'altres accepten la proposta amb certa indiferència i d'altres no volen sentir a parlar de deixar el Mas. Com per a tot, hi ha opinions diverses.

La coordinació entre l'equip de les llars i l'equip de tallers és fonamental pel bon desenvolupament de les colònies. La implicació de tots els educadors és imprescindible, necessària i indubtable. Tot l'equip educatiu les prepara amb antelació i dona un plus d'ex-

Un moment de la gimcana, una de les moltes activitats que es van fer durant les colònies

tra durant aquests tres dies d'activitats diverses. Des de l'equip de tallers entenem les colònies com la possibilitat de relació i d'intervenció amb els usuaris a un ritme molt més pausat del normal però amb la mateixa exigència educativa. Programem activitats lúdiques adaptades a tots els nivells. El que es pretén és la implicació de l'usuari en alguna de les activitats proposades en un moment o altre del dia. Després d'un munt de preparatius, finalment el dilluns 18 de juny els residents de les llars de Serinyà i els nois de centre de dia inicien les esperades colònies d'estiu. Bé, aquest any ens avancem a l'estiu astrològic i ens guiem per l'estiu meteorològic. Darrerament el temps està una mica revolucionat (també) i la calor tendeix a avançar-se.

Creiem oportú distribuir el dia amb activitats guiades i amb activitats més lliures. Així, per exemple, un dels dies, després d'esmorzar, es va organitzar una gimcana a la qual tothom hi era convidat a participar i a la qual gairebé tothom hi va respondre afirmativament. Estava farcida de proves en què es combinaven reptes d'habilitat motora, habilitat de manipulació, de memòria... S'havia de marcar un gol des d'una distància considerable, havien d'agafar una poma de dins un cossi amb aigua ajudant-se només de la boca, completar un joc de trobar parelles de flors en un temps estipulat o apagar d'una sola bufada una filera d'espelmes enceses.

I, després de tanta activitat, un moment per descansar i anar cadascú al seu aire. Venia molt de gust una remullada i més després de les proves de la gimcana. Ajudaria a entrar relaxats al menjador.

És tradició de les colònies marxar amb un record. Un objecte treballat durant les tardes entre els educadors i els nois. Aquest any vam pensar en un protector de taula individual decorat a l'estil de cadascú. Tot feia molt goig, tots fem molt goig.

Joan Josep Verdaguer,
Coordinador de tallers

La fisioteràpia arriba a Mas Casadevall

Com ja deveu saber, aquest any finalment s'ha aconseguit que Mas Casadevall compti amb una fisioterapeuta.

Bé doncs, aquí estic intentant explicar-vos, tal i com m'han demanat, quins són els objectius des del punt de vista de la fisioteràpia i quin treball plantejo amb els nois per aconseguir-los.

Els objectius van enfocats a millorar la postura i les qualitats físiques dels atesos així com prevenir l'evolució dels desequilibris posturals i potenciar l'autonomia motriu, sempre partint del seu nivell psiconeuromotriu:

-psico: nivell comunicatiu i d'interacció amb els demès i l'entorn, capacitat de rebre i seguir indicacions, estat anímic, pors, gustos i conductes, etc.

-neuro: estat neurològic, crisis convulsives, desequilibris musculars, esquelètics, articulars, etc.

-motriu: grau d'autonomia en els desplaçaments i en les AVD, nivell d'equilibri, orientació, coordinació, etc.) .

Tots aquets aspectes a tenir en compte a l'hora de treballar amb ells i de plantejar els objectius de treball individual, els vaig extraient de la informació que recullo de diferents fonts, de l'observació i de l'exploració. Ara, una part de la meva feina és observar, preguntar i aguditzar els sentits per captar tots els detalls que em puguin servir. És molt important que m'adapti al noi, a què li agrada i que no, al seu ritme, a què necessita per sentir-se segur i confiar...

Tanmateix doncs, per poder treballar de forma eficient amb ells, cal que aconseguim un nivell de confiança, comunicació i interacció òptims.

Tenint en compte aquestes premisses, per situar-me i poder anar per feina el més ràpidament possible, vaig demanar començar el meu primer dia compartint la sessió amb la psicomotricista i així poder veure'ls treballar amb algú que ja els coneix des de fa temps i sap extreure'n al màxim el seu potencial, tant a nivell psicomotriu com comunicatiu. Vull agrair la Isabel que em permetés irrompre en el seu treball i que compartís amb mi coneixements, informació i consells.

El programa de treball inicial l'he basat partint d'allò que a ells els agrada i al que ja estan avesats. I els he anat introduint "exercicis" nous per anar treballant els objectius plantejats. Partint d'una activitat com és caminar per l'exterior, realitzem circuits adaptats a les capacitats de cada u, en els quals, aprofitant els recursos naturals de l'entorn -terrenys més o menys irregulars, pujades, baixades, petits desnivells...- busco potenciar diferents aspectes com ara les reaccions d'equilibri, la marxa, la tonificació general i la capacitat d'esforç. En el recorregut, ens aturem a fer treball d'abraçada de tronc i d'extensió completa de les extremitats superiors, fent-los tocar les fulles i branques altes dels arbres repetidament.

Una altra part del treball el fem a la sala. Allà treballem objectius més específics com ara el tractament de les restriccions articulars, les retraccions tendino-musculars, els problemes circulatoris, etcètera, mitjançant exercicis específics i teràpia manual. En alguns nois fem relaxació.

Últimament, la calor ens ha permès aprofitar la magnífica piscina de què disposa Mas Casadevall per iniciar el treball d'hidroteràpia. Les qualitats de flotació, pressió, gravetat i pressió hidrostàtica que ens ofereix el medi aquàtic són, sens dubte, qualitats molt interessants, que ens ajuden a treballar els objectius plantejats de forma motivadora, divertidai fresca!

ADAPTACIÓ DE L'ENTORN

Paral·lelament a aquest treball, cal anar fent l'anàlisi i l'adaptació, si cal, de l'entorn: cadires, taules, calçat o activitats que els facilitin postures no desitjades de forma perllongada, s'haurien de modificar per tal d'estimular reaccions posturals i moviment favorables. Aquest és un aspecte complicat, ja que les adaptacions requereixen una inversió de diners i sovint, perquè donin el seu fruit, a les persones que passen més hores al seu costat els tocarà vetllar perquè s'hi habituin i estimular-los a fi que en treguin el màxim rendiment, no tenint cap garantia d'aconseguir-ho. Per això és molt important que qualsevol decisió es prengui de forma consensuada amb tot l'equip multidisciplinari i amb la família.

Amb els nois que estic tractant, m'he centrat a aconseguir la millora de les reaccions posturals, el moviment, la coor-

Estic segura, i hi ha estudis que ho avalen, que la fisioteràpia pot ajudar a millorar la qualitat de vida d'alguns nois amb autisme, tot i que no en tots el casos de l'espectre autista estaria indicada

dinació, l'equilibri, la marxa, la prevenció de les deformitats osteoarticulars i millora de la circulació d'extremitats inferiors, però de retruc espero que, tal i com es cita en alguns estudis, tot això els ajudi a millorar altres aspectes de tipus conductual i, si més no, oferir-los una estona motivadora en la qual se sentin a gust amb l'activitat que fem.

Els resultats a nivell de fisioteràpia, seran visibles a mig i llarg termini i dependran de la freqüència de les sessions, essent indicades tres sessions a la setmana amb una durada mínima de 30 minuts.

Conscient que aquesta realitat pot ser llunyana, es poden plantejar alternatives intermèdies introduint activitats amb objectius fisioterapèutics que podrien dur a terme els educadors amb l'assessorament i la participació puntual de la fisioterapeuta, com ara sessions en algun parc saludable del DIPSALUT de Banyoles, muntar a cavall, realitzar activitats en els mateixos tallers que els ajudessin a treballar diferents aspectes posturals i motrius, etcètera.

Estic segura, i hi ha estudis que ho avalen, que la fisioteràpia pot ajudar a millorar la qualitat de vida d'alguns nois amb autisme, tot i que no en tots el casos de l'espectre autista estaria indicada. De moment hem realitzat unes 10 sessions de fisioteràpia i, en aquest curt recorregut, hem començat a dirigir les nostres passes cap a l'assoliment dels objectius plantejats, amb il·lusió i ganes de fer la feina ben feta.

*Alba Resplandis Segovia
Fisioterapeuta*

La teràpia psicomotriu: un treball que cerca la comunicació emocional amb les persones

Em proposo explicar en aquest article el que he viscut amb els nois i noies del projecte terapèutic de les sessions de psicomotricitat a Mas Casadevall. En textos anteriors havia parlat de les seves dificultats en les relacions interpersonals però ara us puc mostrar el camí que es pot fer per conquerir noves fórmules i establir aquesta comunicació a vegades tant difícil per a ells. Per començar m'agradaria parlar-vos de les noves investigacions sobre el funcionament neuronal de les persones amb autisme i el descobriment de les neurones "mirall".

En investigacions dutes a terme l'any 2004 es va descobrir que els macacos tenien unes neurones que s'activaven quan aquests miraven altres fent accions. Aquest sistema d'observació-execució és un mecanisme que permet la imitació de les accions dels altres, alhora que fa possible comprendre les intencions associades a les accions de les altres persones que ens envolten.

S'ha demostrat amb experiències de tractament que la proximitat corporal, l'atenció cara a cara i d'utilització d'objectes en les interaccions els ajuden a sortir del seu aïllament

A partir d'aquestes descobertes sabem que aquestes mateixes neurones, nomenades "mirall", també existeixen en l'ésser humà i les característiques i conductes clíniques que trobem en l'autisme són la conseqüència d'una disfunció d'aquestes en les primeres etapes de la vida.

Les neurones "mirall" ens faciliten la intersubjectivitat; per tant, les persones que tenen aquesta neurona afectada no entenen el significat emocional de les accions humanes. Moltes vegades trobem que dediquen major atenció a tot allò visual i motriu, tenen major interès per les sensacions, mostren més simpatia pels objectes que per les persones i tenen dificultats d'anticipació a les intencions dels altres.

Els afectats d'autisme tenen dificultat per entendre l'existència dels altres i modular les seves pròpies accions; a més inhibeixen el diàleg amb els adults del seu voltant i, com a conseqüència, disminueixen tota una

sèrie d'aprenentatges que dificulten la seva capacitat per entendre els seus moviments.

Però s'ha demostrat amb experiències de tractament que la proximitat corporal, l'atenció cara a cara i d'utilització d'objectes en les interaccions els ajuden a sortir del seu aïllament.

A través de la mirada i el contacte amb la dansa veig que un noi desperta i surt del seu món ple de fantasia

El 2005 Xavier Tomasello confirmava que els nens petits necessiten tenir la visió dels altres i comprendre les accions que fan per tal que es puguin reconèixer a ells mateixos com a individus.

En relació amb el tracte amb persones autistes, és la falta d'atenció i de cerca d'interrelació amb l'altre, que a la vegada provoca en ells una manca de resposta per part de les persones que en tenen cura, el que sol ser la principal causa del bloqueig de la comunicació amb ells.

TREBALL PERSONALITZAT

És evident que els adults residents a Mas Casadevall ja tenen unes estructures cerebrals organitzades d'una manera determinada, però això no impedeix que es pugui progressar i millorar en la comunicació i interacció amb altres fent un treball concret i específic per a cada persona.

El treball terapèutic que intento dur a terme amb els nois i noies de Mas Casadevall va dirigit, de forma individual o en grup, a l'augment de la intersubjectivitat; així, també en aquest intercanvi els ajudo a descobrir el seu benestar i canvi d'estat anímic.

Durant dos dies a la setmana vaig al Mas per treballar i conivir una estona amb diferents nois i noies. Després d'una intensa observació de les característiques de cada un d'ells, busco la forma de relacionar-me i comunicar-me amb cada un:

OBSERVACIÓ I COMUNICACIÓ

És així com a través de la mirada i el contacte amb la dansa veig que un noi desperta i surt del seu món ple de fantasia. Com l'altre s'alegra i es posa content de ballar i viu amb gran plaer uns moments de massatge.

Veig un que espera cada dia que li digui que li toca venir a la sessió i s'esforça per fer

tots els moviments que es proposen. Sento com un noi viu amb plaer les activitats, que intenta expressar les seves emocions amb una rialla d'orella a orella i uns ulls que se li humitegen d'emoció per ser tingut en compte.

Observo que un altre és feliç de veure's competent i li agrada jugar a coses divertides que l'ajuden a fer passar les seves preocupacions i respon amb gran afecte, o aquell que s'interessa perquè riem i ho passem bé i s'esforça per fer com els altres.

Hi ha una noia que sap que serà acceptada amb afecte i procura fer tot el què se li diu, imitant i omplint-se del benestar del moment. Una altra que, malgrat les seves dificultats, ve contenta a fer l'activitat i busca el contacte i les carícies quan se li parla buscant-li la mirada.

També puc parlar d'aquell noi que és tant feliç que l'acompanyi, que m'abraça, em fa petons i intenta cantar quan sóc amb ell. O el noi que viu en un món de rêtols i va superant la por a que m'hi acostí, demanant que col·labori a escriure amb ell. Acaba fent-me una forta abraçada.

Sento com un noi que viu en un món ple de pors i d'angoixes pot tenir una estona de pau parlant amb mi, ho descobreixo per la seva rialla tranquil·la. L'altre busca ser trobat quan s'amaga i se sent estimat pels gronxaments a l'hamaca i el contacte amb l'adult.

També us parlaré d'un noi que, tot jugant, li trobo la mirada i aconsegueixo la seva atenció i que ha arribat a desplegar gran quantitat d'accions comunicatives i, com a conseqüència, també ha millorat la seva comprensió de l'entorn. I finalment puc parlar d'aquell noi que expressa el seu interès d'estar amb mi i ha pogut mostrar-me amb abraçades i contacte el seu benestar i tranquil·litat per l'estona que li dedico.

Tots ells són alguns dels moments que intercanviem amb aquests nois i noies de Mas Casadevall i, per part meua, us puc dir que a mesura que descriu en aquestes línies totes aquestes experiències, també jo sento un estat anímic que m'omple i em fa donar les gràcies a tots aquests nois i noies per les emocions compartides. ■

*Isabel Vidal Díez
Psicòleg i terapeuta psicomotriu*

JUNG

LS-Antracita, un efecto especial

La serie Antracita de JUNG nace de una extraordinaria combinación de material, color y textura, no vista hasta el momento. Como resultado, un cuidado acabado con la fría elegancia del metal, que aporta un nuevo valor a la estética.

La luz del templo, un hecho histórico

Nuestra participación en el proyecto de iluminación de la Basílica de la Sagrada Familia, en estrecha colaboración con el equipo de arquitectos que lideran la continuación de la obra, nos llena de orgullo por haber aportado nuestra luz a la obra más emblemática de Gaudí, un símbolo de esfuerzo.

"La cualidad esencial de la obra de arte es la armonía que en las obras plásticas nace de la luz, que da relieve, decora."
Antoni Gaudí .

www.troll.es

troll
LED&CO